

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd**

Praní špinavých peněz v bankovním systému ČR

Bc. Renata Bartková

**Diplomová práce
2021**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Renata Bartková**
Osobní číslo: **E19731**
Studijní program: **N0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Téma práce: **Praní špinavých peněz v bankovním systému ČR**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je charakteristika základních postupů a činností banky za účelem vytvoření podmínek pro odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Práce se zaměří na provádění identifikace klienta, jeho kontroly a stanovení jeho rizikového profilu. Dále bude práce obsahovat možnosti preventivních opatření bank, kontrolních mechanismů v bankách a základní postupy v oblasti mezinárodních sankcí.

Osnova:

- Charakteristika základních pojmů a předmět opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
- Identifikace a kontrola klienta.
- Rizikový profil klienta a hodnocení rizik.
- Monitoring legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v bankách.
- Mezinárodní sankce.
- Postavení a úlohy subjektů činných v systému opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, preventivní opatření a kontrolní mechanismy.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

HURYCHOVÁ, K., SÝKORA, M. Compliance programy (nejen) v České republice. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-667-0.
KING, C., WALKE, C., GURULÉ, J. ed. The Palgrave handbook of criminal and terrorism financing law. Volume 1-2. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, 2018. Palgrave Handbooks. ISBN 978-3-319-64497-4.
STIERANKA, J. Legalizácia príjmov z trestnej činnosti. Slovensko: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-8168-912-3.
TVRDÝ, J., VAVRUŠKOVÁ, A. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář. 2. Praha: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-688-3.
VONDRÁČKOVÁ, A. Boj proti praní peněz v EU. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-49-7.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Simona Pichová, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2021**

L.S.

---

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

---

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2020

Prohlašuji:

Práci s názvem Praní špinavých peněz v bankovním systému ČR jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30.4.2021

Bc. Renata Bartková v. r.

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce Ing. Simoně Pichové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a připomínky, které mi poskytla při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat Policii ČR za pomoc při shromažďování podkladů pro diplomovou práci a v neposlední řadě moje poděkování směřuje k celé mé rodině, která mi byla oporou nejen po dobu zpracování diplomové práce, ale po dobu celého studia.

ANOTACE

Cílem práce je charakteristika základních postupů a činností banky za účelem vytvoření podmínek pro odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Práce se zaměří na provádění identifikace klienta, jeho kontroly a stanovení jeho rizikového profilu. Dále bude práce obsahovat možnosti preventivních opatření bank, kontrolních mechanismů v bankách a základní postupy v oblasti mezinárodních sankcí.

KLÍČOVÁ SLOVA

Praní špinavých peněz, podezřelý obchod, identifikace, kontrola, monitoring, hodnocení rizik

TITLE

Money laundering in the banking system of the Czech Republic

ANNOTATION

The aim of the work is to characterize the basic procedures and activities of the bank in order to create conditions for detecting money laundering and terrorist financing. The work will focus on the identification of the client, his control and determination of his risk profile. Furthermore, the work will include the possibility of preventive measures of banks, control mechanisms in banks and basic procedures in the field of international sanctions.

KEYWORDS

Money laundering, suspicious business, identification, control, monitoring, risk assessment

OBSAH

ÚVOD	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY A PŘEDMĚT OPATŘENÍ LEGALIZACE	13
1.1 DEFINICE POJMŮ LEGALIZACE	13
1.2 FINANCOVÁNÍ TERORISMU	20
1.2.1 Definice pojmu financování terorismu	20
1.2.2 Zdroje financování terorismu	21
2 IDENTIFIKACE A KONTROLA KLIENTA	26
2.1 IDENTIFIKACE KLIENTA	26
2.1.1 Provádění identifikace	26
2.1.2 Příklady obezřetné identifikace „face to face“ v praxi	29
2.2 KONTROLA KLIENTA	30
2.2.1 Rozsah kontroly	31
2.2.2 Zesílená kontrola	32
3 RIZIKOVÝ PROFIL KLIENTA A HODNOCENÍ RIZIK	35
3.1 SESTAVENÍ RIZIKOVÉHO PROFILU	35
3.2 MODELOVÝ PŘÍKLAD SESTAVENÍ RIZIKOVÉHO PROFILU	40
3.2.1 Nerizikový klient	40
3.2.2 Rizikový klient	43
3.2.3 Nepřijatelný klient	46
3.3 PŘÍKLADY AML KATEGORIZACE KLIENTA	49
3.4 HODNOCENÍ RIZIK V OBLASTI LEGALIZACE	50
3.4.1 Riziková kategorizace typu klienta	51
3.4.2 Riziková kategorizace typu produktů	52
3.4.3 Návodné znaky podezřelosti v systému hodnocení rizik	54
3.4.4 Pravidla pro vnitřní kontrolu	59
4 MONITORING PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ	60
4.1 TRANSAKČNÍ MONITORING	61
4.2 PRAVIDLA PRO DETEKCI A OZNÁMENÍ PODEZŘELÉHO OBCHODU	63
5 MEZINÁRODNÍ SANKCE	66
6 SUBJEKTY, PREVENCE A KONTROLA LEGALIZACE	70
6.1 INSTITUCE ČINNÉ V BOJI PROTI LEGALIZACI	70
6.2 PREVENCE V OBLASTI BOJE PROTI PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ	72
6.3 KONTROLNÍ MECHANISMY V OBLASTI PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ	74
ZÁVĚR	78
POUŽITÁ LITERATURA	81
SEZNAM PŘÍLOH	88

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Společné a rozdílné znaky praní špinavých peněz a financování terorismu	21
Tabulka 2: Subjekty a zdroje financování terorismu.....	23
Tabulka 3: Modelový profil nerizikového klienta.....	42
Tabulka 4: Modelový profil rizikového klienta.....	45
Tabulka 5: Modelový profil nepřijatelného klienta.....	48

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Osoby blízké	18
Obrázek 2: Příklad kategorizace klientů u malé banky	49
Obrázek 3: Příklad kategorizace klientů u větší banky	49
Obrázek 4: Počet oznámení o podezřelém obchodu za období 2015-2019.....	64
Obrázek 5: Spolupráce FAÚ se zahraničím za období 2015-2019	65
Obrázek 6: Dozorová činnosti FAÚ za období 2015-2019	71
Obrázek 7: Sankce z AML kontrol za období 2015-2019.....	72

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AML vyhláška	Vyhláška 67/2018 Sb. o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
AML zákon	Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti
AML	Anti-Money Laundering
AML/CFT	Anti-Money Laundering / Countering the Financing of Terrorism
ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČTK	Česká tisková kancelář
DPH	Daň z přidané hodnoty
EEAS	European External Action Service
EP	Evropský parlament
EU	Evropská unie
FATF	Financial Action Task Force
FAÚ	Finanční analytický úřad
GDPR	General Data Protection Regulation

IČO	Identifikační číslo osoby
KYC	Know Your Client
MF	Ministerstvo financí
mj.	mimo jiné
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí
např.	například
NNO	Nestátní nezisková organizace
OPO	oznámení o podezřelém obchodu
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
PEP	Politically Exposed Person
PP ČR	Policejní prezídium České republiky
RBA	Risk based approach
Sb.	Sbírka zákonů
SDN	Specially Designated Nationals
TČ	Trestný čin
tj.	to je
TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaně
viz.	více

ÚVOD

Termín legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu je v současné době často slýchán a je spojován především s organizovaným zločinem. Je to fenomén především v organizované kriminalitě, jedná se o jeden z nejnebezpečnějších negativních jevů v současné světové hospodářsko-politické situaci a je předmětem různých polemik skupin odborníků.

Legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu se stále více stává profesionální činností a jednou z nejzávažnějších forem je jejich praní prostřednictvím nadnárodních bank. Díky zneužívání právních a poradenských profesí vznikají nové, propracované techniky, prostřednictvím kterých jsou peněžní prostředky, které je třeba legalizovat, složitou cestou směřovány do předem určené destinace, kde jsou finálně investovány.

Praní špinavých peněz je mimořádně sofistikovaná záležitost a boj s ním nekončící proces. Do legalizace výnosů z trestné činnosti se v současnosti v České republice zapojují stále více osoby se specializací v nejrůznějších oborech, např. bankéři, advokáti, svěřenští správci, realitní makléři, směnárníci, účetní, notáři, daňoví poradci, kteří nabízejí celou škálu vysoce odborných služeb, ze kterých profitují. V tomto složení je vidět, že se jedná o osoby, které kopírují výčet tzv. povinných osob z AML zákona. Příkladem může být např. vyhledávání mezer v zákonech a právních řádech, poskytnutí fiktivní dokumentace pro krytí transakcí postrádajících ekonomickou podstatu či výrazný mezinárodní charakter transakcí včetně destinací se slabými AML režimy.

Cílem práce je charakteristika základních postupů a činností banky za účelem vytvoření podmínek pro odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Práce se zaměří na provádění identifikace klienta, jeho kontroly a stanovení jeho rizikového profilu. Dále bude práce obsahovat možnosti preventivních opatření bank, kontrolních mechanismů v bankách a základní postupy v oblasti mezinárodních sankcí.

Ke splnění hlavního cíle jsou v práci vytyčeny dílčí cíle, které je potřeba naplnit, protože slouží k detailnějšímu rozpracování problematiky a všechny tak společně vedou ke splnění hlavního cíle diplomové práce.

Jsou jimi:

- provádění identifikace klienta, jeho kontrola a stanovení rizikového profilu,
- pravidelné monitorování klienta za účelem včasné identifikace jeho vybočujícího chování ve srovnání s tím, co banka o klientovi ví a je u něho obvyklé,
- specifikace postupů a opatření bank v rámci legalizace výnosů z trestné činnosti,
- problematika institutu legalizace z pohledu mezinárodních sankcí, možnosti preventivních opatření bank a jejich kontrolních mechanismů.

1 ZÁKLADNÍ POJMY A PŘEDMĚT OPATŘENÍ LEGALIZACE

Termín praní špinavých peněz sahá historicky do třicátých let minulého století, a to v podobě legendy Alphonse Capone (známý jako Al Capone), který pomocí mincovních automatů na praní prádla legalizoval své příjmy z nezákonných aktivit. Ve skutečnosti byl poprvé případ publikován v tisku až v průběhu roku 1973, a to ve spojení s líčením aféry Watergate. Jednalo se hlavně o nelegální získávání finančních prostředků pro Výbor pro znovuzvolení Richarda Nixona prezidentem Spojených států (Kalabis, 2009).

Prvním milníkem v rámci historického vývoje boje proti praní špinavých peněz v České republice bylo v roce 1996 přijetí zákona č. 61/1996 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, který nabyl účinnost téhož roku. Ke stejnému datu byl v rámci Ministerstva financí (MF) vytvořen Finanční analytický útvar (v současné době přejmenovaný na Finanční analytický úřad), který měl jako hlavní náplň své činnosti přijímání a analýzu hlášení o podezřelých obchodech od finančních institucí. Do té doby byl boj proti praní špinavých peněz zajišťován pouze složkou Policie ČR bez speciálních pravomocí vůči těmto finančním institucím.

1.1 Definice pojmů legalizace

Legalizace výnosů z trestné činnosti neboli praní špinavých peněz, je proces přeměny výnosů z trestné činnosti s cílem zakrýt původ peněz či majetku z nelegální činnosti, na jehož konci jsou finanční prostředky, které vypadají, že byly nabyty v souladu se zákonem (Stieranka, 2018). Ve světě je využíván i pojem Anti-Money Laundering (AML) a rozumí se jím systém pro oblast boje proti praní špinavých peněz. V praxi se přitom může jednat o různé formy. Cílem je zahladit stopu od spáchání trestného činu k nabytému výnosu, který je dál užít a který má přitom vypadat jako legálně nabytý. Pojem výnos z trestné činnosti je definován jako ekonomická výhoda pocházející z trestného činu. Takto získaná ekonomická výhoda může představovat mnoho podob, např. převody, nákupy, směny, prodeje movitých či nemovitých věcí, ukrývání, převážení, fňgování obchodních dokladů, ekonomické výhody na základě páchaní trestné činnosti jako je krácení daně, zneužití daňových výhod v oblasti DPH, podvody v rámci dědění nebo darování. (Stieranka, 2018; Tvrdý a Vavrušková, 2018). Praní špinavých peněz představuje tedy vždycky výnos z trestné činnosti (peníze nebo jiná ekonomická výhoda). Původ tohoto výnosu je vždy nelegální, a proto cílem jednání je skrýt zmíněný původ.

V současné době upravuje legalizaci výnosů z trestné činnosti především Zákon č. 253/2008 Sb. v platném znění k 1. lednu 2021 (AML zákon) a Vyhláška č. 67/2018 Sb. o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML vyhláška), jejíž novela je aktuálně v legislativním procesu. Oba tyto základní dokumenty vymezují jednotlivé charakteristiky problematiky praní špinavých peněz. Vzhledem k tomu, že tato oblast zaznamenává v posledních letech velké změny jak na straně legislativní, tak na straně stále sofistikovanějších metod legalizace, roste také množství nových pojmů odrážejících rozvoj technologií, vznikají s tím spojená nová rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a nové rizikové právní formy nejrůznějších nadnárodních subjektů založených za účelem praní špinavých peněz. Následující kapitola práce se zaměří na vymezení především těch nejdůležitějších pojmů z oblasti praní špinavých peněz.

Předmětem praní špinavých peněz ve smyslu AML zákona a Vondráčkové (2016) se rozumí jednání spočívající například:

- v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páchaní takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,
- v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,
- v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti, nebo,
- ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).

Podezřelý obchod definuje Tvrdý a Vavrušková (2018) jako obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitě prostředky jsou určeny k financování terorismu, nebo že obchod jinak souvisí nebo je spojen s financováním terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat.

Povinná osoba je zákonem definovaný subjekt, jehož úlohou je podílet se na indikování a odhalování případů praní špinavých peněz (Zákon č. 253/2008; Stieranka, 2018). Podle § 2 AML zákona se jimi rozumí např. úvěrové a finanční instituce, provozovatelé hazardních her, osoby oprávněné k obchodování s nemovitostmi nebo ke zprostředkování obchodu s nimi, auditoři, daňoví poradci, účetní, soudní exekutoři, notáři, advokáti a další osoby uvedeny v AML zákoně. Tato práce se zabývá praním špinavých peněz primárně v bankách, které se s legalizací výnosů z trestné činnosti setkávají při své činnosti nejčastěji, nezabývá se praxí u jiných povinných osob. Příkladem těchto činností banky jsou (Zákon č. 21/1992):

- přijímání vkladu od veřejnosti,
- poskytování úvěrů,
- investování do cenných papírů na vlastní účet,
- finanční pronájem (finanční leasing),
- platební služby a vydávání elektronických peněz,
- vydávání a správu platebních prostředků,
- poskytování záruk,
- otvírání akreditivů,
- obstarávání inkasa,
- poskytování investičních služeb,
- finanční makléřství,
- výkon funkce depozitáře,
- směnárenská činnost,
- poskytování bankovních informací,
- obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami,
- pronájem bezpečnostních schránek,
- uložení a správa cenných papírů,
- úschova cenností.

Z důvodu snahy o zachování transparentnosti při toku finančních prostředků a přesunu majetku konkrétních fyzických osob, předcházení zneužívání právnických osob a jiných právních uspořádání (např. podílové či penzijní fondy, zahraniční investiční fondy, svěřenské a nadační fondy) pro legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu či prověření případného střetu zájmů ve sféře zadávání veřejných zakázek vznikl **informační systém skutečných majitelů**. Jedná se o neveřejný registr veřejné správy, který vznikl ke dni

1. ledna 2019, kdy veškerým právníckým osobám zapsaným v obchodním rejstříku byla stanovena povinnost oznámit místně příslušnému rejstříkovému soudu svého skutečného majitele, a to na úrovni fyzické osoby. Za nesplnění této povinnosti nestanoví zákon žádné přímé sankce, do budoucna se však očekává zpřísnění této úpravy zavedením sankcí. Nicméně už v současné době by to pro podnikající subjekty mohlo znamenat např. obtíže při ucházení se o dotace, veřejné zakázky nebo při některých finančních transakcích v návaznosti na zvláštní zákony, které s tímto institutem pracují. Ostatním právníckým osobám jako spolkům, příspěvkovým organizacím atd. zapsaných do dalších veřejných rejstříků tato povinnost vznikla až ke dni 1. 1. 2021, a to v návaznosti na novelizaci zákona č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Samotný registr je pak oprávněným osobám k nahlížení do registru přístupný na veřejném portálu.

Novelou AML zákona došlo k novému definičnímu vymezení skutečného majitele jakožto fyzické osoby, která je koncovým příjemcem nebo má koncový vliv, tedy osoby mající přímo nebo nepřímo významný prospěch z činnosti nebo likvidace právnícké osoby či její správy, která tento prospěch dále nepředává, případně osoby, která uplatňuje rozhodující vliv na správu společnosti a její uspořádání. Také notáři nebudou po novele nadále smět vyhotovit zápis z valné hromady, nebude-li skutečný majitel znám.

AML zákon definuje i osobu skutečného majitele, čímž se rozumí fyzická osoba, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právnícké osobě, ve svěřenském fondu nebo v jiném právním uspořádání bez právní osobnosti (Zákon č. 253/2008).

Dále AML zákon stanovuje definici **politicky exponovaných osob** (PEP). Rozumí se jimi osoby, které jsou nebo byly ve významné veřejné funkci s celostátním nebo regionálním významem, a to (Zákon č. 253/2008):

- hlava státu,
- předseda vlády,
- vedoucí ústředního orgánu státní správy a jeho zástupce (náměstek, státní tajemník),
- člen parlamentu,
- člen řídicího orgánu politické strany,

- vedoucí představitel územní samosprávy,
- soudce nejvyššího soudu, ústavního soudu,
- člen bankovní rady centrální banky,
- vysoký důstojník ozbrojených sil nebo sboru,
- velvyslanec,
- vedoucí diplomatické mise,
- fyzická osoba vykonávající obdobnou funkci v jiném státě v orgánu Evropské unie.

Za politicky exponované osoby jsou považovány vnitrostátní PEP, kde by se mělo vždy jednat o fyzickou osobu, které byla svěřena veřejná funkce značného významu, která s sebou nese významné rozhodovací pravomoci a jejíž rozhodnutí dopadá na nakládání s finančními prostředky, a to jak v celostátním, tak v regionálním měřítku (FAÚ, 2018). V souvislosti s výkonem této funkce je u PEP zvýšené riziko uplatňování vlivu ve veřejném sektoru, kdy jej tato osoba může využít pro svůj soukromý prospěch. Proto je zde větší pravděpodobnost praní špinavých peněz pocházejících např. z korupce, úplatkářství, podvodu apod.

Vnitrostátní funkce PEP jsou podrobněji popsány v příloze A této diplomové práce.

Výsledek z procesu zjišťování klienta PEP by měl být co nejvíce důvěryhodný, proto se doporučuje, aby výše uvedené způsoby zjišťování PEP byly v praxi kombinovány. Banky by neměly spoléhat pouze na informace poskytnuté samotným klientem, ale měly by se snažit využít i jiný informační zdroj, což platí zejména u rizikových PEP.

U právnických osob zřizovaných státními institucemi či regionálními samosprávami je dáno jejich podstatou a funkcí, že v jejich čele vždy bude stát PEP a naopak – kdokoli bude v čele těchto právnických osob, bude současně i PEP. Jinými slovy, např. vedoucí představitel územní samosprávy bude v čele společnosti založené pro účely spravování záležitostí obce/města/kraje pouze z titulu výkonu své funkce (např. správa nemovitostí, úklid veřejných prostor apod.). Funkce člena představenstva je v takové společnosti vázána na funkci vedoucího představitel územní samosprávy, nikoliv na konkrétní fyzickou osobu. S ohledem na tento fakt se pak jeví neúčelné u takových právnických osob vždy paušálně nastavovat přísnější pravidla obchodního vztahu. Odlišná situace by však nastala v případě, kdy vedoucí představitel územní samosprávy založí právnickou osobu za účelem výkonu své vlastní obchodní činnosti. V tomto případě by se aplikovalo ustanovení § 54 odst. 8 AML zákona

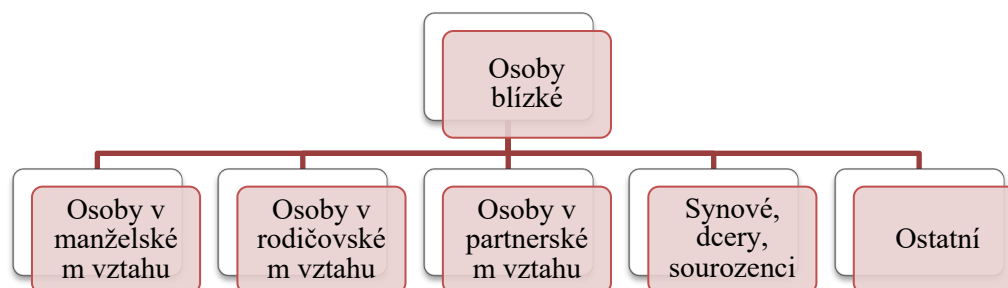
a opatření týkající se PEP by se uplatnila ve stejném rozsahu i vůči takové právnické osobě (FAÚ, 2018).

Rizikovitost konkrétní PEP je však třeba posuzovat individuálně případ od případu, stejně tak rizikovitost daného obchodu či obchodního vztahu (např. obecně lze za méně rizikové považovat jednání, kdy klient PEP či jeho osoba blízká sjednává spotřebitelský úvěr na domácí spotřebič než jednání, kdy klient PEP jedná jako statutární orgán za právnickou osobu) (FAÚ, 2020).

Dále se za PEP považují také tzv. „odvozené PEP“¹, např. osoba blízká či s blízkým podnikatelským vztahem (FAÚ, 2020).

Za osobu blízkou se dle § 22 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník považuje:

- příbuzný v řadě přímé,
- sourozenec,
- manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství,
- jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní,
- osoby sešvagřené,
- osoby, které spolu trvale žijí.

Obrázek 1: Osoby blízké

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 89/2012

¹ odvozené PEP - fyzické osoby, které jsou na vnitrostátní či zahraniční PEP napojené. Zařazení této kategorie osob mezi PEP souvisí s možností využívání veřejného vlivu vnitrostátní a zahraniční PEP nejen pro svůj osobní prospěch, ale také pro soukromý prospěch členů rodiny nebo dalších osob a subjektů na ně napojených. Zahnutí osob, které poji s PEP tento „blízký vztah“ je také důležitým aspektem pro případné využití těchto osob při zakrytí zneužití veřejného vlivu PEP pro soukromé účely.

Zemí původu se dle vyhlášky č. 67/2018, Sb. vyhláška o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu rozumí u fyzické osoby každý stát, jehož je tato osoba státním příslušníkem, a současně všechny další státy, ve kterých je přihlášena k pobytu delšímu než 1 rok, nebo k trvalému pobytu, pokud jsou instituci známy. U právnické osoby se zemí původu, která podléhá povinností podle § 24a zákona AML či rovnocenným povinností podle práva jiného státu, rozumí stát, ve kterém má své sídlo, anebo současně všechny státy, v nichž má pobočku (Vyhláška č. 67/2018).

Povinnost zohlednit faktory možného vyššího rizika včetně faktorů zeměpisného rizika vyplývá povinným osobám z ustanovení § 21a odst. 1 AML zákona. Hlediska, pro která může být konkrétní země považována za rizikovou, jsou uvedena v příloze B.

Země, které jsou považovány za rizikové, jsou uvedeny v seznamu rizikových zemí na stránkách FAÚ a tento seznam by měl být považován za minimální standard, přičemž v závislosti na mezinárodním vývoji logicky nejde v žádném případě o seznam konečný. Banky mohou mít tento seznam rozšířený podle konkrétních okolností, např. do něj zařadit země všeobecně považované za tzv. „daňové ráje“². Tyto země FAÚ do seznamu nezařazuje z důvodu absence definice takového pojmu. Je tudíž na každé bance, o jaké další jurisdikce si svůj seznam rizikových zemí rozšíří. FAÚ na svých webových stránkách pravidelně zveřejňuje aktuální seznamy zemí s uplatňováním mezinárodních sankcí a seznam vysoce rizikových území EU a FATF. V neposlední řadě by nemělo být opomenuto riziko spojené s uplatňováním mezinárodních sankcí na vybrané osoby, subjekty a orgány. Jako nástroj pro prověření, zda klient není veden na seznamu osob, skupin a subjektů, vůči nimž se v ČR (EU) uplatňují mezinárodní nebo finanční sankce, může být využívána sankční mapa EU.

Legislativa v oblasti praní špinavých peněz pracuje také s pojmem **AML/CFT**, kterým se rozumí opatření v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (Anti-Money Laundering / Countering the Financing of Terrorism).

Samostatným správním úřadem s celostátní působností plnící funkci finanční zpravodajské jednotky v ČR je Finanční analytický úřad. Mezi jeho hlavní úkoly patří (FAÚ, 2019):

---

² daňový ráj - země nebo místa s nízkými nebo žádnými daněmi z příjmu, které umožňují i osobám bez místního občanství v těchto zemích snadno zakládat firmy

- „příjem a analýza oznámení o podezřelých obchodech od povinných osob a dalších podnětů,
- provádění kontrolní činnosti a vedení řízení o přestupcích a správních deliktech,
- právní agenda spojená s přípravou předpisů v oblasti boje proti praní špinavých peněz, financování terorismu a mezinárodních sankcí,
- spolupráce s více než 150 finančními zpravodajskými jednotkami z celého světa,
- vnitrostátní koordinace při provádění mezinárodních sankcí.“

Finanční akční výbor, anglicky Financial Action Task Force (FATF), je mezinárodní mezivládní orgán stanovující mezinárodní standardy a doporučení hrající ústřední roli v oblasti boji proti praní peněz a financování terorismu, jejichž cílem je předcházet, odhalovat, vyšetřovat a stíhat tyto nezákonné činnosti a škody, které způsobují společnosti. Také usiluje o vytvoření nezbytné politické vůle k uskutečnění vnitrostátních legislativních a regulačních reforem v těchto oblastech (Fatf-gafi, 2019).

1.2 Financování terorismu

Financování terorismu nemusí být spojeno s nelegálně nabytým majetkem. Pro financování terorismu se používají finanční prostředky jak nelegálně nabyté peníze, tak i peníze získané z legálních zdrojů. Právě tato odlišnost velmi komplikuje odhalení pokusů o financování teroristických skupin a jednotlivců.

1.2.1 Definice pojmu financování terorismu

Definice pojmu financování terorismu je uvedena v zákoně č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, který jej definuje jako „*kdo sám nebo prostřednictvím jiného finančně nebo materiálně podporuje teroristickou skupinu, jejího člena, teroristu nebo spáchání teroristického trestného činu, trestného činu podpory a propagace terorismu nebo vyhrožování teroristickým trestným činem anebo shromažďuje finanční prostředky nebo jiné věci v úmyslu, aby jich bylo takto užito, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.*“

Financování terorismu je v knize Vondráčková (2016) definované jako:

- shromažďování nebo poskytnutí peněžních prostředků nebo jiného majetku s vědomím, že bude, byť i jen zčásti, použit ke spáchání trestného činu teroru, teroristického útoku nebo trestného činu, který má umožnit nebo napomoci spáchání takového trestného činu, nebo k podpoře osoby nebo skupiny osob připravujících se ke spáchání takového trestného činu,
- nebo jednání vedoucí k poskytnutí odměny nebo odškodnění pachatele trestného činu teroru, teroristického útoku nebo trestného činu, který má umožnit nebo napomoci spáchání takového trestného činu, nebo osoby pachateli blízké ve smyslu trestního zákona, nebo sbírání prostředků na takovou odměnu nebo na odškodnění,
- nebo financování šíření zbraní hromadného ničení podle odstavce 3.

V tabulce č. 1 jsou popsány společné znaky a základní rozdíly mezi praním špinavých peněz a financováním terorismu.

Tabulka 1: Společné a rozdílné znaky praní špinavých peněz a financování terorismu

	Rozdílné znaky	Společné znaky
Praní špinavých peněz	<ul style="list-style-type: none"> • hlavním motivem je zisk • výnosy z trestné činnosti • shromažďování majetku • opakující se a rozsáhlé transakce 	<ul style="list-style-type: none"> • pohyb finančních prostředků • maskování transakcí • globální rozsah a dopady • procesy řízeny na dálku • obtížné odhalení
Financování terorismu	<ul style="list-style-type: none"> • působení proti životu, zdraví nebo majetku • vzbuzení strachu prostřednictvím násilí • výnosy z legální činnosti (dary) • prosazení politických či náboženských myšlenek a rozšíření teritoria • menší a méně časté transakce 	

Zdroj: vlastní zpracování dle King et al (2018)

1.2.2 Zdroje financování terorismu

Historické zkušenosti dokládají, že vždy byla snaha některých států, režimů či vládních frakcí podporovat skupiny, které byly využívány pro prosazení oficiálních zájmů neoficiální, případně nelegální cestou. Boj a postup proti financování terorismu znamená identifikovat možné formy jeho financování. Teroristické skupiny a organizace potřebují pro svoji činnost širší podporu, kterou jí poskytují jednotlivé osoby, závislé a nezávislé politické skupiny,

vládní instituce či přímo jednotlivé vlády představující stát či seskupení států. Největší úspěch a efektivnost teroristické činnosti se dosahují v tzv. „sympatizujícím prostředí“, tzn. v zemích, kde bankovní systém není zárukou dostatečně vyspělé legislativy v oblasti boje proti terorismu, neuplatňuje mezinárodní standardy v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti a ve kterých mezinárodní politika nedeklaruje spolupráci v rámci celosvětového trendu boje proti terorismu. Proto teroristé využívají banky, které vyžadují od klienta co nejméně informací, jejich interní postupy nemají nastavené účinné procesy pro identifikaci klientů, nedodržují zásady jejich zpětné rekonstruovatelnosti, nemají dostatečně zabezpečený bezpečnostní systém interního softwaru a v neposlední řadě nemají dostatečnou a účinnou kontrolu nad lidským faktorem v řadě zaměstnanců či v jejím managementu.

Subjekty a zdroje financování terorismu jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Tabulka 2: Subjekty a zdroje financování terorismu

SUBJEKT	ZDROJ FINANCOVÁNÍ TERORISMU	
SAMOFINANCOVÁNÍ	VLASTNÍ LEGÁLNÍ ZDROJE	<ul style="list-style-type: none"> • dary od členů organizace • různé členské příspěvky získané legální činností (mzdové příjmy, prodej hmotného a nehmotného majetku) • aktivity vlastních nelegálních činností
	VLASTNÍ NELEGÁLNÍ ZDROJE	<ul style="list-style-type: none"> • různá nelegální trestná činnost • prodej drog • únosy osob a následné žádání výkupného • vydírání • pirátství • páchání vražd na objednávku • obchodování s lidmi a jejich orgány • obchod se zbraněmi • prodej napodobenin značkového oblečení
CIZÍ SUBJEKTY	STÁT A JEHO VLÁDA	<ul style="list-style-type: none"> • stát, na jehož území teroristi působí • cizí stát
	ORGANIZACE (legální, nelegální)	<ul style="list-style-type: none"> • obchodní společnosti • nadace • neziskové organizace • církve • sekty
	JEDNOTLIVCI	<ul style="list-style-type: none"> • různé důvody (ideologický důvod)

Zdroj: vlastní zpracování dle Stieranka (2018)

Mezi organizace Evropské unie, které se zabývají prevencí a potíráním organizované trestné činnosti, patří Europol.

Podle Škrdlíka (2018) je teroristická činnost financována:

- z obchodování s drogami, únosů, výpalného a pašeráctví,
- podvody na DPH,
- podvodnými půjčkami,
- pojišťovacími podvody,
- loupežemi a malými zločiny.

V následujícím odstavci bude uveden příklad dle Škrdlíka (2018), kdy zdrojem financování jsou podvody v oblasti DPH.

Teroristické skupiny často získávají peníze z míst, kde není pravděpodobnost vzniku teroristických útoků. V tomto směru je i Česká republika možným místem pro praní špinavých peněz, např. v oblasti využívání daňových podvodů (především na DPH). Dodání zboží mezi státy je osvobozené od DPH, což vytváří prostor pro podvody. Podvodníci si účtují DPH při prodeji zboží v zahraničí s tím, že předstírají, že daň odvedli v zemi, kde zboží nakoupili. Namísto platby DPH však nechají společnost (zpravidla jednorázovou schránkovou firmu), jejímž jménem zboží nakoupili, zmizet. To jim umožňuje vydělávat nejen na marži, ale také na nezaplacené dani. Česká republika je členská země EU a hlavní příčinou vysokého objemu takových podvodů je především rozdílná daňová legislativa evropských zemí v kombinaci se špatnou koordinací vyšetřovacích orgánů členských zemí. Reforma daňové legislativy však vyžaduje souhlas všech členských zemí v Radě, a ne všechny státy, především ty, kde je tato legislativa nepostačující pro účinnou bariéru praní špinavých peněz, jsou jí nakloněné. Zde pak hraje velkou roli, která teritoria si banky ve svých interních pravidlech stanoví jako riziková, a to i nad rámec vyplývající ze sankčních seznamů.

K zastavení tohoto zdroje byl nutný společný postup členských zemí a oprava daňové legislativy. Evropská komise v říjnu roku 2017 podala návrh na reformu systému DPH, který by zajistil sjednocení výběru DPH napříč evropskými zeměmi.

K dalším nově vznikajícím rizikům v otázce financování terorismu je rozšiřující se činnost českých neziskových organizací a s tím související zakládání jejich účtů v bankách v návaznosti na požadovanou transparentnost jejich činnosti a kontrolu hospodaření se svěřenými prostředky.

Jako rizikovější se přitom mohou jevit ty organizace, které například neplní zákonné povinnosti, neinformují o své činnosti, nekomunikují s veřejnou správou nebo operují s vysokým množstvím finančních prostředků převážně v hotovosti a působí v oblastech, které si banka zařadí mezi rizikové teritoria. Na tyto aspekty by se banky měly ve svých pravidlech přijatelnosti klienta zaměřit a požadovat při zakládání členství těmto subjektům od nich co nejvíce informací, podpůrných dokumentů či veřejně dostupných informací z veřejných i neveřejných rejstříků, aby při sestavování rizikového profilu správně nastavily pravidla pro následný monitoring takového subjektu (Břešťan, 2020). Forma takového financování přitom může mít podobu praní špinavých peněz, kdy nezisková organizace pomůže prostřednictvím dotace postavit místní školu, prostory školy však mohou být zneužívány také teroristickou organizací k radikalizaci a výcviku. Nebo nestátní nezisková organizace (NNO) vyvíjí programy pro zlepšení života v rozvojové zemi; teroristická organizace působící v oblasti ví, že poskytnutím sociálních a dalších jistot má možnost si získat alespoň část populace na svou stranu. Zde je tedy namístě také veřejná osvěta proti zneužití takové a podobné právní formy organizace.

2 IDENTIFIKACE A KONTROLA KLIENTA

Tato kapitola se zabývá postupy v procesu provádění identifikace a kontroly klienta během trvání obchodního vztahu s bankou. Blíže specifikuje identifikaci klienta způsobem „tváří v tvář“, a také uvádí náležitosti a rozsah zesílené kontroly.

2.1 Identifikace klienta

Prvotním předpokladem pro realizaci boje proti praní špinavých peněz je důsledná identifikace klienta. Tuto nejvíce komplexně vymezuje zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML zákon), kde jsou stanovené povinnosti, které musí banky při provádění své činnosti dodržovat. Na tento zákon pak navazují další závazné předpisy, především vybraná ustanovení týkající se identifikace klienta v AML vyhlášce č. 67/2018. Neméně významnou pomůckou do bankovní praxe jsou pak metodické pokyny Finančního analytického úřadu (FAÚ) či výkladové materiály k jednotlivým právním předpisům.

2.1.1 Provádění identifikace

Každá banka musí za podmínek stanovených AML zákonem provést identifikaci a kontrolu svého klienta. Klient jí přitom musí poskytnout nezbytné informace a rovněž poskytnout příslušné doklady včetně průkazů totožnosti. Důsledná identifikace je podkladem pro další vhodný postup v celkovém procesu poznávání klienta. Klíčové zvláště je, aby v rámci AML/CFT procesů byly uchovávány stopy po přesunech majetku a peněžních prostředcích včetně záznamů o tom, od koho a ke komu k přesunu financí došlo. Praxe ukazuje, že kopie průkazů totožnosti, včetně občanských průkazů a cestovních dokladů, jsou v tomto směru nezastupitelným nástrojem (Zákon č. 253/2008).

Z pohledu AML zákona dle § 7 povinnost identifikace klienta nastává nejpozději tehdy, kdy je zřejmé, že hodnota obchodu překročí částku 1 000 EUR, pokud zákon nestanoví jinak.

Bez ohledu na tento stanovený limit stanovený zákon vyjmenovává další případy, kdy je identifikace povinná. Podle § 7 odst. 2 AML zákona jde o:

- podezřelý obchod,
- vznik obchodního vztahu,
- uzavření smlouvy o nájmu bezpečnostní schránky nebo smlouvy o úschově,
- nákup nebo přijetí kulturních památek, předmětů kulturní hodnoty, použitého zboží nebo zboží bez dokladu o jeho nabytí ke zprostředkování jejich prodeje anebo přijímání věcí do zástavy, nebo,
- výplatu zůstatku zrušeného vkladu z vkladní knížky na doručitele.

Povinnost identifikace osoby se také vztahuje na případy, kdy má osoba právo na plnění ze životního pojištění, nejpozději v době vyplacení pojistného plnění dle §7 odst. 3 AML zákona. První identifikaci klienta, který je fyzickou osobou, a každé fyzické osoby jednající jménem klienta, který je právnickou osobou, provede povinná osoba za fyzické přítomnosti identifikovaného.

Při identifikaci klienta povinná osoba zaznamená a ověří identifikační údaje dle AML zákona následovně:

- a) u fyzické osoby z průkazu totožnosti,
- b) u právnické osoby z dokladu o existenci právnické osoby,
- c) u svěřenského fondu z dokladu o existenci svěřenského fondu.

Banky průběžně kontrolují a aktualizují platnost a úplnost identifikačních údajů klienta a informací získaných v rámci kontroly klienta a zaznamenávají jejich změny.

Pokud je účastníkem obchodu vyššího než 1 000 EUR třetí osoba, která nemá smluvní vztah s bankou a jedná jménem klienta banky (např. vklad na účet třetí osobou), provede se identifikace i této osoby.

Zvláštní obezřetnost je potřeba u subjektů, které jsou skořápkovými bankami³ nebo které takovými bankám poskytují služby (Hladká, 2019). Pro tyto případy musí mít povinné osoby nastavená interní pravidla postupu včetně informování osoby zodpovědné za AML oblast.

---

³ skořápková banka - banka, která nemá své fyzické sídlo v žádném státě

V případě, že provádí operaci, ve které vystupuje zahraniční banka, lze ověřit její SWIFT/BIC kód (FAÚ, 2019; Wise, 2021).

Pokud se klient odmítne podrobit identifikaci, odmítne doložit plnou moc, neposkytne potřebnou součinnost při kontrole, anebo má-li banka pochybnosti o pravdivosti informací poskytnutých klientem nebo o pravosti předložených dokladů (v tomto případě je nutné podat oznámení o podezřelém obchodu) nebo nelze-li z jiného důvodu provést identifikaci nebo kontrolu klienta, banka odmítne uskutečnění obchodu nebo navázání obchodního vztahu případně ukončí obchodní vztah. Taktéž neuskuteční obchod s osobou (klientem, skutečným majitelem klienta nebo osobou jednajícím za klienta nebo člena statutárního orgánu klienta), která se vyskytuje na sankčních seznamech.

Při identifikaci klienta banky zpracovávají osobní údaje jen v nezbytně nutném rozsahu, tzn. kdy klient - subjekt osobních údajů - k takovému zpracování udělil souhlas anebo v případě, kdy to umožňuje zákon. V případě, že klient neudělí souhlas k pořízení kopie aktuálního průkazu totožnosti, lze ji nahradit výpisem potřebných údajů z předloženého průkazu. Čím je případ rizikovější, tím spíše by povinná osoba měla zvolit kopírování namísto pořizování výpisů. Nicméně pro praxi FAÚ povinným osobám doporučuje průkazy totožnosti kopírovat (FAÚ, 2020). Souhlas s pořízením kopií nebo výpisů z předložených dokladů potvrdí klient svým podpisem.

Existuje více forem identifikace klienta, při kterých může docházet ke kopírování průkazů totožnosti. Je to především běžná identifikace klienta při osobní návštěvě na přepážce banky, tzv. „tváří v tvář“, dále identifikace klienta bez jeho fyzické přítomnosti (identifikace provedená distančním způsobem neboli na dálku) a zprostředkovaná identifikace klienta, kterou v souladu s § 10 AML zákona namísto povinné osoby provádí český či zahraniční notář anebo Czech Point⁴ (Hladká a Hylmar, 2018; Pscherová, 2020).

Při kopírování průkazů totožnosti, včetně následného zpracování takto získaných informací, se banky musí řídit pravidly stanovenými právními předpisy, jež upravují ochranu osobních údajů, a to zejména GDPR.

Průkazem totožnosti se pro účely AML zákona dle § 4 odst. 6 AML zákona rozumí doklad vydaný orgánem veřejné správy kteréhokoli státu, v němž je uvedeno jméno a příjmení, datum narození, a z něhož je patrná podoba, popřípadě i jiný údaj umožňující

---

⁴ Czech Point - kontaktní místo veřejné správy

identifikovat osobu, která doklad předkládá, jako jeho oprávněného držitele (Zákon č. 253/2008). V České republice je jím např. občanský průkaz, cestovní pas či řidičský průkaz.

Průkaz totožnosti nelze kopírovat proti vůli toho, komu byl vydán, ani bez jeho vědomí, ale je třeba, aby s kopírováním souhlasil písemně nebo jinou v budoucnu prokazatelnou formou. Postačí, když pracovníkovi banky svůj průkaz totožnosti dobrovolně poskytne. Jinými slovy postačí, když dá průkaz totožnosti k dispozici a ústně nebo konkludentně⁵ odsouhlasí, že si pracovník banky průkaz totožnosti okopíruje (FAÚ, 2020). V případě, že klient odmítne poskytnout průkaz totožnosti, může banka uzavření obchodního vztahu odmítnout. Totéž může učinit také v případě, že má pochybnosti o jeho pravosti a v tomto případě je třeba i vyhodnotit, zda nedošlo k naplnění podstaty podezřelého obchodu.

2.1.2 Příklady obezřetné identifikace „face to face“ v praxi

Na základě kontaktu pracovníka banky (velmi často přepážkoví či klientští pracovníci bank) lze získat celou řadu velmi významných informací pro účely boje proti praní špinavých peněz. Jedná se například o informaci, že klient je doprovázen třetí osobou, která za něj jedná, přičemž klient sám není schopen zodpovídat dotazy ohledně předmětu podnikání, očekávaných transakcí apod. (zástupci řady právnických osob, čemuž ovšem neodpovídá jejich vzhled, např. špinavé oblečení, dále je třeba obezřetnost v případě cizích státních příslušníků či osob vykazujících nadměrnou nervozitu), nebo nejsou schopni či ochotni hodnověrně vysvětlit původ jejich finančních prostředků - v tomto případě se jedná o tzv. „bílého koně“⁶ využívaného zejména v případech daňových podvodů a další závažné hospodářské trestné činnosti (Hladká a Hylmar, 2018). Důležité jsou rovněž informace týkající se sociálního statutu klienta v porovnání s deklarovanou obchodní činností a očekávanými platbami. Obezřetnost je také třeba u nových klientů, kteří dochází do banky před koncem úředních hodin a chtějí rychle založit účet a provést nadstandardní platbu.

Obdobným způsobem bylo rovněž odhaleno několik případů vydírání seniorů skupinami pachatelů, kteří pod různými pohrůzkami požadovali vybrání prostředků v hotovosti z banky a jejich předání. V některých případech byly ze strany pracovníků bank zjištěny i vysoce

---

⁵ konkludentně - jinak než slovy, např. gestem

⁶ bílý kůň - slangové označení osoby, která je nastrčená k páchaní trestné činnosti, aby zakryla skutečného pachatele

nadstandardní informace jako například registrační číslo vozidla doprovázející osoby, což významně přispělo k odhalení pachatele (Hladká a Hylmar, 2018; Plíšek, 2014).

2.2 Kontrola klienta

Základem pro úspěšný boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti je evidence dokumentace klienta a jím využívaných produktů a služeb. Informace o klientech (včetně vztahů mezi nimi) a jimi využívaných produktech musí být založeny také v počítačové databázi banky.

Důležité je rovněž využívání specializovaného programového vybavení. Takovéto programové vybavení by mělo na základě dat v počítačové databázi a na základě bankou stanovených parametrů vyhledávat neobvyklé, resp. podezřelé obchody jednotlivých klientů ve vazbě na to, co je o klientovi bance známé.

Jedním z faktorů, na který je při provádění cílených kontrol povinných osob v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu kladen značný důraz, je zjišťování, zda banka získala při sjednávání a uzavírání obchodního vztahu dostatek informací potřebných pro průběžné sledování obchodního vztahu - tzv. politika „Poznej svého klienta“ neboli „Know Your Client“ (KYC) (Hurychová a Sýkora, 2018; King et al., 2018). Aby byl princip této politiky naplněn, musí banka získat dostatek informací k tomu, aby mohla určit riziko, které její klient představuje. Tyto informace jsou nezbytné pro ověřování, zda uskutečňované obchodní kroky klienta jsou v souladu s tím, co banka o klientovi a jeho podnikatelském chování ví, a musí mít nastaveny takové systémy kontroly, aby dokázala včas odhalit nesoulad profilu klienta s jeho skutečnými obchodními kroky.

V rámci kontroly klienta zejména banka kategorizuje klienty do skupin, přezkoumává jeho rizikový profil, provádí monitoring klienta, zkoumá původ peněz a zjišťuje zemi původu klienta, jeho zahraniční pobočky, státní příslušnost, skutečného majitele u právnické osoby a zda se jedná o politicky exponovanou osobu či nikoliv. Tyto údaje nelze zjistit z průkazů totožnosti, ale banky jsou povinny je zjišťovat. Čím více informací i nad rámec povinných banka o klientovi bude mít k dispozici, tím účinnější mohou být její interně nastavené postupy pro odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti.

2.2.1 Rozsah kontroly

Kontrolu klienta banka provádí:

- před uskutečněním obchodu mimo obchodní vztah – úvodní kontrola
  1. nejpozději v době, kdy je zřejmé, že dosáhne hodnoty 15 000 EUR nebo vyšší,
  2. s politicky exponovanou osobou,
  3. s osobou usazenou v zemi, kterou na základě označení Evropské komise nebo z jiného důvodu je třeba považovat za vysoce rizikovou,
  4. před uskutečněním jednorázového obchodu mimo obchodní vztah (dle § 4 odst. 1 AML zákona), a to nejpozději tehdy, kdy je zřejmé, že hodnota tohoto obchodu překročí částku 1 000 EUR (vklad třetí osobou na cizí účet),
  5. o obchod je uskutečňován s osobou identifikovanou na dálku.
- v situacích, na které se vztahuje povinnost identifikace podle AML zákona (situace, kdy bez ohledu na stanovený limit dochází k identifikaci klienta, pokud jde o podezřelý obchod nebo o vznik obchodního vztahu), a to nejpozději před uskutečněním transakce,
- v době trvání obchodního vztahu – průběžná kontrola.

Je-li obchod rozdělen na několik samostatných plnění, je hodnotou obchodu součet těchto plnění, jestliže spolu tato souvisí. Zjevně spolu související plnění je tedy nutné sčítat a považovat za jeden obchod.

Kontrola klienta dle § 9 odst. 2 AML zákona zahrnuje (Zákon č. 253/2008):

- získání a vyhodnocení informací o účelu a zamýšlené povaze obchodu nebo obchodního vztahu a informací o povaze podnikání klienta,
- zjištění totožnosti skutečného majitele a přijetí opatření k ověření jeho totožnosti z důvěryhodných zdrojů s tím, že v případě, že klient podléhá povinnosti zápisu do evidence skutečných majitelů nebo obdobného registru, povinná osoba ověří skutečného majitele vždy alespoň z této evidence nebo obdobného registru a jednoho dalšího zdroje, a zjištění, zda skutečný majitel není politicky

exponovanou osobou nebo osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí,

- v případě, že je klientem právnická osoba nebo svěřenský fond, zjištění vlastnické a řídicí struktury klienta, a zjištění, zda osoba v této struktuře není osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí,
- průběžné sledování obchodního vztahu včetně přezkoumávání obchodů prováděných v průběhu daného vztahu za účelem zjištění, zda obchody jsou v souladu s tím, co je povinné osobě známo o klientovi a jeho podnikatelském a rizikovém profilu,
- přezkoumávání zdrojů peněžních prostředků nebo jiného majetku, kterého se obchod nebo obchodní vztah týká,
- v rámci obchodního vztahu s politicky exponovanou osobou též přiměřená opatření ke zjištění původu jejího majetku.

2.2.2 Zesílená kontrola

Při provádění kontroly klienta s vyšším rizikovým profilem je v bankách prováděna zesílená kontrola. Zesílená kontrola spočívá v zesíleném monitorování obchodního vztahu a obchodů v rámci obchodního vztahu, častější frekvenci monitoringu klienta, v požadavku souhlasu přímého nadřízeného s provedením transakce apod. Po klientovi je také vyžadován širší rozsah požadovaných informací a tyto získané informace banka ověřuje z důvěryhodných zdrojů. Zesílená kontrola klienta je pak prováděna vždy v případě identifikace některého z následujících faktorů zvýšeného rizika (Vyhláška č. 67/2018; ČNB, 2020):

- a) některá ze zemí původu klienta, osoby oprávněné s institucí jednat jménem klienta, nebo některá ze zemí původu skutečného majitele klienta, je státem, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a je takto označen v přímo použitelném předpise Evropské unie nebo je takto označen FATF ve veřejném prohlášení zveřejněném na jeho internetových stránkách,
- b) klient, osoba oprávněná s bankou jednat jménem klienta, skutečný majitel klienta, nebo pokud je bankou známa osoba, se kterou klient uskutečňuje obchod, konečný příjemce předmětu obchodu nebo skutečný majitel osoby, se kterou klient uskutečňuje obchod, je zapsán na seznamu osob a hnutí, vůči nimž jsou

uplatňována sankční opatření v souladu s jinými právními předpisy sloužícími k provádění mezinárodních sankcí,

- c) klient nebo jeho skutečný majitel jsou politicky exponované osoby, nebo je instituci známo, že jednájí ve prospěch politicky exponované osoby,
- d) klient má neprůhlednou vlastnickou strukturu; o neprůhlednou vlastnickou strukturu se nejedná, pokud je klient právnickou osobou, jejíž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu nebo zahraničním trhu obdobnému evropskému regulovanému trhu, pokud podléhá požadavkům na zveřejnění informací rovnocenným požadavkům práva Evropské unie,
- e) podle informací, které má banka k dispozici, předmět obchodu byl či má být v souvislosti s obchodem převeden nebo poskytnut ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a je takto označen v přímo použitelném předpise Evropské unie nebo je takto označen FATF, nebo předmět obchodu byl či má být v souvislosti s obchodem převeden nebo poskytnut do takového státu,
- f) některý z předmětů činnosti klienta, který je právnickou osobou, je rizikový,
- g) jedná se o neobvykle složitý nebo objemný obchod, neobvyklý způsob obchodování nebo obchod, u kterého není zřejmý jeho ekonomický a zákonný účel nebo neobvyklé chování klienta, které neodpovídá dosavadnímu průběhu obchodního vztahu.

V rámci kontroly klientů je také prováděna kontrola na tzv. sankční seznamy (pro tyto účely mají banky funkčnost upravenou ve svých interních softwarech), a to na český sankční seznam, kterým se rozumí Nařízení vlády 210/2008 Sb. k provedení zvláštních opatření k boji proti terorismu ve znění 1. 4. 2009, a dále zda klient není veden na seznamu osob, skupin a subjektů, vůči nimž se v ČR (EU) uplatňují mezinárodní nebo finanční sankce - tzv. „kontrola na blacklisty“⁷. Taktéž probíhá kontrola na americký sankční seznam. Kontrola klienta na blacklisty probíhá v podmínkách bank automaticky prostřednictvím jejich bankovních systémů.

V případě klienta právnické osoby je na blacklistu prověřen jak klient samotný, tak i osoby zastávající funkci v jeho řídicí struktuře (statutáři, skutečný vlastník, osoba jednáající za klienta, popř. další osoby v závislosti na konkrétním případě) a disponenti účtu. Na sankční

---

⁷ blacklists - seznamy osob nebo organizací, jejichž aktivity jsou považovány za podezřelé a které jsou bojkotovány či jiným způsobem penalizovány

seznamy (evropský EEAS, americký SDN a český dle Nařízení 210/2008 Sb.) jsou kontrolovány i osoby vystupující jako statutáři mateřské (ovládající) společnosti.

Jako podpůrný nástroj pro prověření, zda klient není veden na seznamu osob, skupin a subjektů, vůči nimž se v ČR (EU) uplatňují mezinárodní nebo finanční sankce, může být dle doporučení FAÚ využívána sankční mapa EU.

Součástí kontroly klienta je i kontrola transakcí, kdy v případě zahraničních transakcí banka zkontroluje a zaznamená od koho, komu a kam je zasílána daná transakce, a dále v případě hodnoty transakce nad 15 000 eur kontrola původu peněz. Kontrola je zaměřena především na kontrolu osoby zahraničního odesílatele či příjemce transakce (zda je na sankčním seznamu), na kontrolu země odeslání či příjmu transakce (zda se jedná o rizikové teritorium) a na kontrolu banky příjemce či odesílatele na sankčním seznamu (Pscherová, 2020).

3 RIZIKOVÝ PROFIL KLIENTA A HODNOCENÍ RIZIK

Ve třetí kapitole diplomové práce jsou popsána pravidla postupů bank při sestavování rizikového profilu klienta, dále jsou uvedeny možné příklady kategorizace klientů podle míry jejich rizika. Na základě těchto informací byl vytvořen rizikový profil klienta, který nevykazuje známky podezření na praní špinavých peněz (nerizikový klient), klienta, u kterého byly identifikované některé z příznaků rizik a měly by u něho být ze strany banky stanoveny v rámci kontroly klienta obezřetnější AML postupy (rizikový klient) a klienta, který by byl, z hlediska jeho rizikového profilu, nepřijatelný. Dále tato kapitola obsahuje část Hodnocení rizik v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, popisuje zákonem požadované náležitosti hodnocení rizik, opatření, která jsou banky povinny učinit v případě popisovaných rizik, a na konci kapitoly jsou uvedena řešení v případě některých kombinací typu klienta a typu produktu tak, jak je vnímána na základě dosavadních poznatků v dané problematice, a také na podle sdělených informací při osobních dotazování v bankách. Příklady byly aplikovány ve třech rizikových profilech modelových ukázek klientů.

3.1 Sestavení rizikového profilu

Součástí systému vnitřních zásad banky v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu je stanovení postupu vyhodnocování rizikového profilu klienta. Níže jsou uvedeny základní postupy bank v této oblasti.

S každým novým klientem banky provádí šetření, jehož výstupem je, zda daný klient je pro banku přijatelný či nikoliv. Přijatelným přitom může být klient jak nerizikový, tak klient s rizikovým příznakem, přičemž mezi faktory, které banka zohlední, patří (Vyhláška č. 67, 2018):

- a) země původu klienta, skutečného majitele a osoby, která je oprávněna jednat jménem klienta,
- b) země původu osoby, která má přímou nebo nepřímou účast v klientovi, který je právnickou osobou,
- c) země původu osoby, která je členem statutárního orgánu klienta, zástupcem právnické osoby v tomto orgánu anebo je v postavení obdobném postavení člena statutárního orgánu či má jinak možnost vykonávat vliv v klientovi, který je právnickou osobou,

- d) země, ze které nebo do které byl či má být v souvislosti s obchodem převeden nebo poskytnut předmět obchodu,
- e) země, ve které má klient pobočku či pobočky,
- f) vlastnická a řídicí struktura klienta, který je právnickou osobou,
- g) skutečnost, že informace o skutečném majiteli nelze nezávisle ověřit a bance je známa pouze z klientova prohlášení,
- h) právní forma klient,
- i) předměty činnosti klienta a jeho skutečného majitele,
- j) bydliště nebo sídlo klienta,
- k) chování klienta nebo osoby, která jej zastupuje, v rámci obchodu nebo obchodního vztahu,
- l) vlastnosti využívaných produktů a služeb, povaha obchodu nebo obchodního vztahu,
- m) vlastnosti využívaného distribučního kanálu a účast osob odlišných od klienta na obchodu nebo obchodním vztahu,
- n) původ peněžních prostředků klienta,
- o) původ majetku klienta a jeho skutečného majitele,
- p) informace o osobě, která je právnickou osobou a na které má klient přímou nebo nepřímou účast, či má jinak možnost v ní vykonávat vliv,
- q) další negativní informace (např. trestná činnost, probíhající trestní řízení nebo odsouzení).

V praxi se pro stanovení rizikového profilu klienta a jeho následné kontroly zjišťují bližší informace o klientovi a jeho chování konkrétními otázkami typu (FAÚ, 2021):

- proč si vybral předmětnou banku, jaké služby bude využívat, od koho má reference
- dotazy na zaměstnání, rodinné zázemí,
- zda je provázán s nějakou právnickou osobou, zda má tato pobočky v zahraničí,
- kdo je skutečným majitelem této právnické osoby, jaký je její předmět činnosti, nejvýznamnější obchodní partneři, jaká je její řídicí a vlastnická struktura,
- pokud klient zakládá účet z důvodu ukládání financí, tak se pracovník banky snaží zjistit, odkud očekává peníze, např. dědictví, ukončené stavební spoření, prodej nemovitosti, pravidelné spoření ze mzdy apod.,

- majetkové poměry (očekávanou výši obrátů, zasílání mzdy, využívání účtu k podnikatelské činnosti),
- zda je politicky exponovanou osobou.

Tyto a další informace pak slouží při monitorování klienta k posouzení, zda případná vybočující transakce na jeho účtech koresponduje s tím, co o klientovi víme (časté a vyšší obraty lze očekávat na účtech např. u právnických osob či osob podnikajících, zatímco např. u klienta s bydlištěm na městském úřadě v evidenci na Úřadu práce je toto důvodem dalšího prověřování). Zrovna tak platby do a ze zahraničí jsou pravděpodobnější u společnosti se zahraniční pobočkou, méně často už u klientů, kteří využívají služeb banky z důvodu poskytnutí úvěru a běžný účet používají pouze jako inkasní k pravidelným měsíčním splátkám. Pokud např. na takový účet přijdou prostředky ze zahraničí za účelem jednorázového doplacení mnohamilionového úvěru, jedná se o znak podezřelého obchodu, který by měla banka dále prověřit. Monitoringu klienta se tato práce podrobněji věnuje ve čtvrté kapitole.

Zjištěné skutečnosti při dotazování u nového klienta pracovníci banky zaznamenávají do tzv. rizikového profilu klienta a složky klienta, případně do interního bankovního systému. Jedná se vlastně o souhrn informací o klientovi a jeho chování, na základě kterého pak banka podle svých interních pravidel vyhodnotí AML riziko a přiřadí klientovi příznak rizikosti. Děje se tak ve většině případech automatizovaně, kdy pracovník banky tyto informace vyplní do interního systému a software na základě předem definovaného algoritmu klientovi přiřadí AML riziko. Setkat se lze přitom s různými pojmy AML kategorizace klienta, např. rizikový 1 až rizikový 3, klient s různým stupněm AML rizika (mírným, středním, vysokým), nerizikový klient, klient bez příznaku rizika praní špinavých peněz apod.

Předtím než bude přistoupeno k popisu modelových příkladů, budou v práci uvedeny základní charakteristiky přijatelného a nepřijatelného (tedy odmítnutého) klienta, na základě kterých budou stanovena kritéria přijatelnosti. Pro obezřetné monitorování klienta z titulu legalizace výnosů z trestné činnosti je prvotním předpokladem při úvodní návštěvě klienta zařadit ho do AML kategorie podle rizika vyplývajícího ze sestavení rizikového profilu.

Přijatelný klient je klient bez rizikového faktoru nebo s takovým rizikovým faktorem či rizikovými faktory, které z hlediska zákona lze u klienta akceptovat při dodržení zákonných pravidel, přičemž za rizikové faktory se považuje (Vyhláška č. 67/2018):

- a) skutečnost, že některá ze zemí původu klienta, osoby, která s institucí jedná jménem klienta, osoby, která je členem statutárního orgánu klienta, některá ze zemí původu skutečného majitele klienta, nebo země, ve které má klient pobočku či pobočky, je státem, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo státem, který instituce na základě svého hodnocení považuje za rizikový,
- b) skutečnost, že podle informací, které má banka k dispozici, předmět obchodu byl či má být v souvislosti s obchodem převeden nebo poskytnut ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo ze státu, který na základě svého hodnocení považuje banka za rizikový, nebo že předmět obchodu byl či má být v souvislosti s obchodem převeden nebo poskytnut do takového státu,
- c) není znám skutečný majitel klienta právnické osoby (neprůhledná vlastnická struktura),
- d) skutečný majitel klienta je znám pouze z prohlášení klienta a informaci nelze nezávisle prověřit,
- e) nejasný původ peněžních prostředků klienta,
- f) skutečnosti vzbuzující podezření, že klient nejedná na svůj účet nebo že zastírá, že plní pokyn třetí osoby,
- g) neobvyklý způsob uskutečnění obchodu, zejména s ohledem na typ klienta, předmět, výši a způsob vypořádání obchodu, účel obchodního vztahu a předmět činnosti klienta,
- h) skutečnosti nasvědčující tomu, že klient uskutečňuje podezřelý obchod,
- i) skutečnost, že podle informací, které má banka k dispozici, je s předmětem činnosti klienta spojeno zvýšené riziko legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu, přičemž seznam těchto činností je uveden v příloze C,
- j) klient vykazuje některé z rizik dle přílohy B,
- k) klient je PEP.

U členů, u kterých skutečného majitele nelze dohledat z dostupných veřejných či klientem poskytnutých zdrojů, je pracovníky bank požadovaná součinnost, např. v situaci zjišťování skutečného majitele či prověření, zda není politicky exponovanou osobou.

U klientů s atributem PEP je v bankách veden zvláštní režim, probíhá kontrola transakcí příchozích i odchozích u všech účtů politicky exponované osoby. Zvláštní režim je u klientů s atributem PEP veden nejméně po dobu 12 měsíců po ukončení veřejné funkce, která status PEP založila, popř. po dobu, po kterou trvá specifické riziko vyplývající z postavení klienta.

Za ještě závažnější rizikové faktory se považuje (Zákon č. 253/2008):

- a) klient, na kterého bylo podáno oznámení o podezřelém obchodu na FAÚ, a výsledek šetření podezřelý obchod potvrdil,
- b) klient, jehož transakce opakovaně vzbuzují dojem podezření na praní špinavých peněz (např. opakovaně nesdělují původ peněz, odmítají doložit původ majetku).

Skutečnost, že klient je rizikovým klientem, nemusí nutně znamenat, že je pro banku nepřijatelný z hlediska politiky přijatelnosti klienta. Těmto rizikovým klientům je však ze strany pracovníků bank věnována zvýšená pozornost, případně ho banka může odmítnout.

Škála klientů s rizikovým příznakem pak může být rozdělena do více podskupin, např. rizikový 1 až 3, vždy bude záležet na konkrétních podmínkách banky a objemu a složení jejího portfolia klientů. V menších bankách může postačovat kategorizace klientů na rizikové a nerizikové, ve větších pak na nerizikové a rizikové dále členit do podskupin např. na klienty s nízkým rizikem, středním rizikem, vysokým rizikem apod.

Za **nepřijatelného klienta** je možné považovat takového, který vykazuje některý z těchto aspektů (Zákon č. 253/2008):

- a) nesplní požadavky na identifikaci stanovené právními předpisy nebo interními předpisy banky,
- b) odmítá poskytnout informace žádané pracovníky bank nezbytné k uzavření smluvního vztahu,
- c) zápis klienta, osoby, která s institucí jedná jménem klienta, osoby, která je členem statutárního orgánu klienta, skutečného majitele klienta, osoby, se kterou klient uskutečňuje obchod, nebo pokud jsou institucí známi, konečného příjemce předmětu obchodu nebo skutečného majitele osoby, se kterou klient uskutečňuje

obchod, na seznamu osob a hnutí, vůči nimž jsou uplatňována sankční opatření v souladu s jinými právními předpisy,

- d) je skořápkovou bankou nebo takovýmto bankám poskytuje služby,
- e) je anonymní osobou či osobou jednající pod falešným jménem,
- f) je bankou bez licence či nebankovním finančním institucím bez licence,
- g) je subjektem, který byl označen za zaměřený na praní špinavých peněz dle sekce 311 předpisu USA Patriot Act,
- h) je nelicencovaným a/nebo neregulovaným platebním zprostředkovatelem, směnárnou či zprostředkovatelem převodů finančních prostředků.

Pokud je klient uveden na sankčních seznamech, tak je povinnost banky tuto skutečnost oznámit FAÚ.

3.2 Modelový příklad sestavení rizikového profilu

V této části diplomové práce je uveden příklad manuálu pro stanovení rizikového profilu klienta. Modelový příklad byl vytvořen pro tři typy rizikivosti klienta. Jako podklad pro jeho sestavení sloužily právní normy, interní dokumenty některých povinných osob a následné odsouhlasení s pracovníky bank v rámci osobních konzultací.

3.2.1 Nerizikový klient

Popis klienta

Klient přichází do banky za účelem založení běžného účtu, kam si bude pravidelně zasílat svou výplatu a bude ho využívat pro běžné platby domácnosti. Jedná se o fyzickou osobu nepodnikatele, bez záznamu ve veřejných registrech (živnostenský a obchodní rejstřík, insolvenční rejstřík), bez záznamu v sankčních registrech, s negativní automatizovanou AML kontrolou. Předpokládá obraty do 100 tis Kč, hlavním zdrojem příjmů je příjem ze zaměstnání. Je to občan státní příslušnosti a země původu ČR, ženatý, produktivní věk, 2 děti. Není politicky exponovanou osobou. V současné době neuvažuje o poskytnutí úvěru ani kontokorentu, nepředpokládá platební styk se zahraničím, prioritou jsou mu nulové poplatky, možnost internetového a mobilního bankovníctví a platební karta. Nepředpokládá investice ani významné spoření.

Vyhodnocení banky o rizikovosti klienta

Z hlediska přijatelnosti klienta pro banku podle uvedených parametrů klient nevykazuje rizikové znaky a jedná se o nerizikového klienta.

Frekvence monitoringu klienta

V rámci postupů banky bude u takového klienta prováděn průběžný monitoring ve standardní frekvenci, protože v případech s nízkým rizikem banka nemusí provádět detailní, časově i jinak náročnou kontrolu. Své zdroje tak může efektivně alokovat především na případy, které představují větší riziko.

Tabulka 3: Modelový profil nerizikového klienta

Segment	fyzická osoba nepodnikající
Jméno, příjmení / Název	
Bydliště / Sídlo	
Rodné číslo / IČO	
Účel a povaha obchodu	vnitrostátní platební styk
Hlavní obor činnosti (převažující)	zaměstnání
AML limit	100.000,00

☐	klient/osoba jednající za klienta / člen statutárního orgánu klienta / konečný vlastník klienta je uveden na sankčních seznamech
☐	země původu klienta, osoby, která s institucí jedná jménem klienta, osoby, která je členem statutárního orgánu nebo některá ze zemí původu skutečného majitele klienta, je státem s nedostatečně nebo vůbec uplatňujícím opatření AML
☐	klient má pobočku či pobočky v zemích, které jsou státy nedostatečně či vůbec neuplatňující opatření AML,
☐	není znám skutečný majitel klienta
☐	informace o skutečném majiteli klienta je známá pouze z klientova prohlášení a nelze ji nezávisle ověřit
☐	klient / konečný vlastník klienta je PEP / jiná účast PEP na obchodu
☐	klient je osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce
☐	klient vykazuje některé z rizik dle přílohy B této DP (uveďte jaké)
☐	neznámý původ peněz
☐	rizikový předmět činnosti
☐	podezření, že klient nejedná na svůj účet, zastírá, že plní pokyn třetí osoby, či uskutečňuje podezřelý obchod
☐	neobvyklý způsob uskutečnění obchodu
☐	předmět obchodu byl či má být v souvislosti s obchodem převeden nebo poskytnut ze/do státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření AML,
☐	další negativní informace (např. trestná činnost)
☒	žádný rizikový příznak

AML kategorizace klienta:	☒ Přijatelný klient:
	<p style="padding-left: 40px;">Nerizikový ☒</p> <p style="padding-left: 40px;">S nízkým rizikem ☐</p> <p style="padding-left: 40px;">Se středním rizikem ☐</p> <p style="padding-left: 40px;">S vysokým rizikem ☐</p> <p>☐ Nepřijatelný klient</p>

Komentář:

.....

Vyhodnocení rizikového profilu klienta provedl/a dne	Jméno a příjmení	Podpis:
--	------------------	---------

Zdroj: vlastní zpracování dle doporučení a metodiky FAÚ

3.2.2 Rizikový klient

Popis klienta

Jako příklad rizikového klienta byl zvolen majitel akciové společnosti (kde je jediným vlastníkem i statutárem) s předmětem podnikání ve stavebnictví, který v bance využívá pro své podnikání podnikatelský běžný účet. Jedná se o účet právnické osobě, ze kterého zasílá platby v souvislosti s výplatou mezd zaměstnancům, odběratelům, příchozí platby tvoří ve většině případech vyfakturované práce svým zákazníkům. Obvyklé obraty jsou do 1.000.000 Kč s tím, že společnost využívá kontokorentní úvěr na běžném účtu především z důvodu sezónnosti svého podnikání a nevyklučuje poskytnutí úvěru v případě realizace větší zakázky z vypsanych výběrových řízení. Majitel zmiňované akciové společnosti je bratr primátora města. Mimo to je statutárním zástupcem (členem představenstva) v s.r.o. manželky svého bratra. Klient předložil podepsané prohlášení, že je skutečným majitelem akciové společnosti, tuto informaci však nebylo možné ověřit z veřejně dostupných zdrojů (obchodního rejstříku ani registru skutečných majitelů).

Vyhodnocení banky o rizikovosti klienta

Z hlediska posouzení rizikového profilu byl u tohoto klienta identifikovaný rizikový faktor z titulu definice PEP (osoba blízká) a dále rizikový faktor neznámého skutečného vlastníka.

V Metodickém pokynu FAÚ č. 7 zveřejněného na stránkách FAÚ ze dne 9. října 2020 (týká se opatření vůči PEP), který je určený povinným osobám definovaných v § 2 zákona č. 253/2008 Sb., je popsáno, že v případě, že je klient PEP, tak způsob zjišťování a ověřování zdroje peněžních prostředků nebo jiného majetku u takto rizikovějšího klienta, by měl být důkladnější a prováděný v širším rozsahu než u méně rizikových klientů. Banka může rizikovou skupinu PEP dále rozčlenit podle nižší/vyšší míry rizika do dalších podskupin tak, aby jednotlivá opatření byla přiměřená jak rizikovosti klienta PEP (např. vedoucího představitele územní samosprávy lze obecně považovat za méně rizikového klienta než klienta PEP, u kterého je na základě veřejně dostupných informací známo, že mimo svou funkci vykonává významnou podnikatelskou činnost či je na základě veřejně dostupných informací spojován s jakýmkoli typem podezření na nelegální činnost).

Z titulu PEP se totiž jedná o osobu blízkou k primátorovi, který dle přílohy 1 Metodického pokynu FAÚ č. 7 patří mezi vnitrostátní PEP. Zařazení této kategorie osob mezi PEP souvisí s možností využívání veřejného vlivu vnitrostátní PEP nejen pro svůj osobní prospěch, ale

také pro soukromý prospěch členů rodiny nebo dalších osob a subjektů na ně napojených. Naplňuje se zde i rizikový příznak blízkého podnikatelského vztahu, kdy nelze vyloučit možnost, že náš klient bude mít významné vazby na společnost manželky primátora. V souvislosti s blízkými vazbami na veřejného činitele nelze ani vyloučit riziko vyplývající z poskytnutí úvěru na základě dotačního titulu. Z důvodu statutu PEP musí mít banka nastavené také postupy pro podrobnější zjišťování původu peněz i majetku požadováním dalších podpůrných dokumentů, např. daňová přiznání, smlouvy o půjčkách, darovací či kupní smlouvy, smlouvy o dílo, výpisy z bankovních účtů apod.

Dalším rizikovým faktorem je, že i když klient předložil prohlášení o skutečném majiteli, není jeho akciová společnost zapsaná v registru skutečných majitelů a ani ze zápisu v obchodním rejstříku či jiném veřejném zdroji není vlastník ze zápisu ve sbírce listin zřejmý. Podpůrné dokumenty klient neposkytl.

Z metodiky FAÚ pro zjišťování skutečného majitele vyplývá, že banky by v maximální míře měly využívat při stanovení rizikového profilu klienta nezávislé zdroje, jako jsou například oficiální dokumenty, veřejné rejstříky či jiné veřejné zdroje, a to buď pro zcela samostatné zjišťování příslušných vztahů, nebo i k ověřování informací, které obdržela od klienta. Jestliže skutečného majitele nelze zjistit, nebo je-li zjišťován pouze z prohlášení klienta bez následného nezávislého prověření, je třeba odpovídajícím způsobem tuto skutečnost promítnout do jeho rizikového profilu a přijmout vůči němu odpovídající opatření. V praxi se jako problematická ukazují čestná prohlášení a jiné formy prostého nepodloženého tvrzení klienta.

Frekvence monitoringu klienta

V rámci postupů bank jsou u rizikových klientů aplikovaná opatření zesílené kontroly a zesíleného monitoringu, tedy průběžný monitoring je prováděný v častějších frekvencích, banky vyžadují více informací o klientovi, podpůrné dokumenty, stanoví u klienta obezřetnější postupy v případě nastavených limitních transakcí a zjišťování původu zdroje peněžních prostředků a majetku, stanoví pravidla schvalovacích procesů obchodu (např. souhlas nadřízeného) a další. Také monitoring transakcí bude u takového klienta probíhat s vyšší mírou obezřetnosti (stanovení nižších AML limitů pro daný segment, kontrola hotovostních transakcí a vkladových produktů blízkých osob, kontrola významných dodavatelů a odběratelů dané akciové společnosti, rizika vyplývající z oborů činnosti).

Tabulka 4: Modelový profil rizikového klienta

Segment	právnícká osoba
Jméno, příjmení / Název	
Bydliště / Sídlo	
Rodné číslo / IČO	
Účel a povaha obchodu	vedení vnitrostátního platebního styku soukromé společnosti
Hlavní obor činnosti (převažující)	stavebnictví
AML limit	1.000.000,00

☐	klient/osoba jednající za klienta / člen statutárního orgánu klienta / konečný vlastník klienta je uveden na sankčních seznamech
☐	země původu klienta, osoby, která s institucí jedná jménem klienta, osoby, která je členem statutárního orgánu nebo některá ze zemí původu skutečného majitele klienta, je státem s nedostatečně nebo vůbec uplatňujícím opatření AML
☐	klient má pobočku či pobočky v zemích, které jsou státy nedostatečně či vůbec neuplatňující opatření AML,
☐	není znám skutečný majitel klienta
☒	informace o skutečném majiteli klienta je známá pouze z klientova prohlášení a nelze ji nezávisle ověřit
☒	klient / konečný vlastník klienta je PEP / jiná účast PEP na obchodu
☐	klient je osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce
☐	klient vykazuje některé z rizik dle přílohy B této DP (uved'te jaké)
☐	neznámý původ peněz
☐	rizikový předmět činnosti
☐	podezření, že klient nejedná na svůj účet, zastírá, že plní pokyn třetí osoby, či uskutečňuje podezřelý obchod
☐	neobvyklý způsob uskutečnění obchodu
☐	předmět obchodu byl či má být v souvislosti s obchodem převeden nebo poskytnut ze/do státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření AML,
☐	další negativní informace (např. trestná činnost)
☐	žádný rizikový příznak

AML kategorizace klienta:	☒ Přijatelný klient:							
	<table> <tr> <td>Nerizikový</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>S nízkým rizikem</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Se středním rizikem</td> <td>☒</td> </tr> <tr> <td>S vysokým rizikem</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Nerizikový	☐	S nízkým rizikem	☐	Se středním rizikem	☒	S vysokým rizikem
Nerizikový	☐							
S nízkým rizikem	☐							
Se středním rizikem	☒							
S vysokým rizikem	☐							
	☐ Nepřijatelný klient							

Komentář:

.....
 .....

Vyhodnocení rizikového profilu klienta provedl/a dne	Jméno a příjmení	Podpis:
--	------------------	---------

Zdroj: vlastní zpracování dle doporučení a metodiky FAÚ

3.2.3 Nepřijatelný klient

Popis klienta

Klient přichází do banky v zastoupení s požadavkem založení běžného účtu pro právnickou osobu. Jedná se o úplně nového klienta bez známé historie u banky. Je doprovázen další osobou, která si zjevně přeje zůstat v anonymitě, ale na doplňující otázky pracovníka banky odpovídá namísto klienta.

Klient jeví známky nervozity, odpovídá nesouvisle, identifikační doklady mají pochybný vzhled a identifikaci podstupuje jen velmi neochotně. Hovoří velmi špatnou češtinou a vizuálně působí jako cizinec. Dle předložených podkladů podniká v oboru spojeném podle interních předpisů s AML rizikem (erotické služby a odvětví hazardu). Skutečným majitelem právnické osoby, pro kterou chce klient založit běžný účet, je osoba, která byla prověřením na sankčním seznamu EU detekovaná s pozitivním alertem. Osoba doprovázející klienta se dále dožaduje navíc možnosti být disponentem na účtu s rozhodným vlivem, tedy oprávněným autorizovat transakce na účtu klienta online ve výši řádově milionů, ačkoliv samotný majitel účtu (nový klient) by měl předpokládanou možnost nakládání s prostředky na účtu jen do výše desetitisíců Kč.

Na otázku pracovníka banky, jaký bude původ prostředků, které mají na účet v nejbližší době přijít, klient nedokázal odpovědět. Prostředník záhy uvedl, že peníze budou přicházet ze zahraničí mimo území EU, avšak z účtu budou následně obratem zaslány na účet mateřské společnosti. Na dotaz, kde má sídlo mateřská společnost, kdo je jejím vlastníkem a v jakém oboru podniká, klient nedokázal odpovědět a prostředník tyto informace odmítl sdělit s konstatováním, že tyto informace jsou součástí firemního tajemství. Klient zároveň požadoval složit na nově založený účet vysokou hotovost ve výši půl milionu Kč, kterou má u sebe a kterou ukazoval pracovníkovi banky ledabyly vloženou do igelitové tašky. Původ této hotovosti neznal, načež se do vysvětlení vložil komplic, že to jsou prostředky získané z úspor. O jaké úspory se jedná ale odmítl sdělit.

Pracovník banky si tedy veškeré informace zdokumentoval tak, aby byly pro další řízení zpětně zrekonstruovatelné, a požádal klienta o strpení. Následně informoval bezprostředního nadřízeného a kontaktní osobu banky za oblast AML. Navázání obchodního vztahu s tímto klientem bylo poté interně vyhodnocené jako podezřelé z titulu AML bezpečnosti a obratem bylo nahlášeno na FAÚ jako podezření na detekci potencionálního rizika z praní špinavých

peněz. Pracovník si vyžádal na klienta i jeho doprovod kontaktní údaje s tím, že s ohledem na vnitřní pravidla banky musí být navázání obchodního vztahu schváleno nadřízeným a bude ho kontaktovat.

Vyhodnocení banky o rizikovosti klienta

Klient byl interním hlášením vyhodnocen jako nepřijatelný a případ byl předán oddělení compliance a řízení rizik jako podezření na praní špinavých peněz. Nepřijatelný klient nemůže být tedy monitorován.

Tabulka 5: Modelový profil nepřijatelného klienta

Segment	právnícká osoba se zahraniční účastí
Jméno, příjmení / Název	
Bydliště / Sídlo	
Rodné číslo / IČO	
Účel a povaha obchodu	vedení zahraničního platebního styku soukromé společnosti
Hlavní obor činnosti (převažující)	erotické služby a hazard
AML limit	500.000,00

☒	klient/osoba jednající za klienta / člen statutárního orgánu klienta / konečný vlastník klienta je uveden na sankčních seznamech
☒	země původu klienta, osoby, která s institucí jedná jménem klienta, osoby, která je členem statutárního orgánu nebo některá ze zemí původu skutečného majitele klienta, je státem s nedostatečně nebo vůbec uplatňujícím opatření AML
☒	klient má pobočku či pobočky v zemích, které jsou státy nedostatečně či vůbec neuplatňující opatření AML,
☒	není znám skutečný majitel klienta
☐	informace o skutečném majiteli klienta je známá pouze z klientova prohlášení a nelze ji nezávisle ověřit
☐	klient / konečný vlastník klienta je PEP / jiná účast PEP na obchodu
☐	klient je osobou, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce
☒	klient vykazuje některé z rizik dle přílohy B této DP (uved'te jaké)
☒	neznámý původ peněz
☒	rizikový předmět činnosti
☒	podezření, že klient nejedná na svůj účet, zastírá, že plní pokyn třetí osoby, či uskutečňuje podezřelý obchod
☐	neobvyklý způsob uskutečnění obchodu
☐	předmět obchodu byl či má být v souvislosti s obchodem převeden nebo poskytnut ze/do státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření AML,
☒	další negativní informace (např. trestná činnost)
☐	žádný rizikový příznak

AML kategorizace klienta:	☐ Přijatelný klient:
	Nerizikový ☐ S nízkým rizikem ☐ Se středním rizikem ☐ S vysokým rizikem ☐
	☒ Nepřijatelný klient

Komentář:

.....
 .....

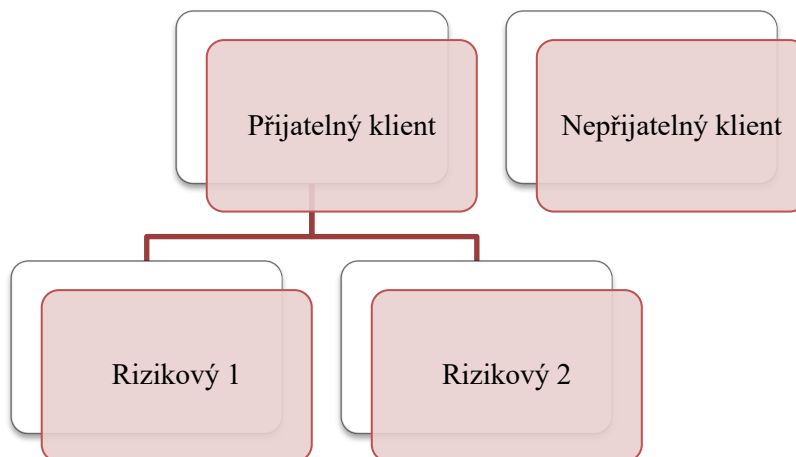
Vyhodnocení rizikového profilu klienta provedl/a dne	Jméno a příjmení	Podpis:
--	------------------	---------

Zdroj: vlastní zpracování dle doporučení a metodiky FAÚ

3.3 Příklady AML kategorizace klienta

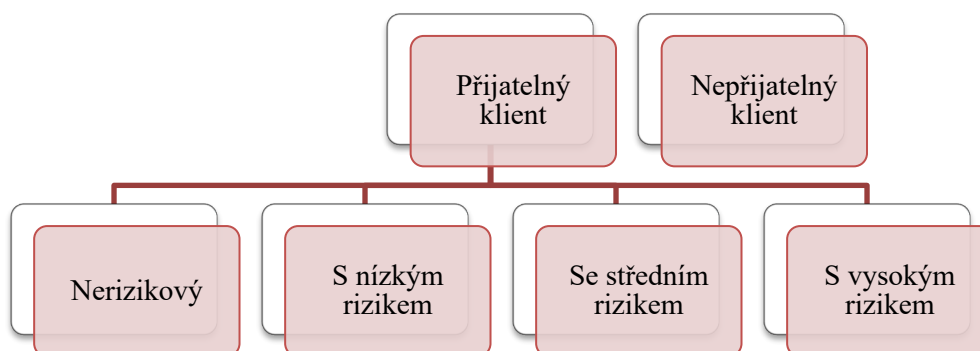
Z poznatků uvedených v části 3.1 Sestavení rizikového profilu jsou níže uvedeny možné příklady kategorizace klienta s ohledem na jeho míru AML rizika. Rozdělení může vypadat následovně:

Obrázek 2: Příklad kategorizace klientů u malé banky

Zdroj: vlastní zpracování dle doporučení a metodiky FAÚ

Malé banky mají vzhledem k nižšímu počtu klientů rozdělení a počet rizikových skupin jednodušší. Naopak větší banky z důvodu vyššího počtu klientů mají více rizikových skupin klientů. Každá banka si počet rizikových skupin stanovuje sama s ohledem na konkrétní podmínky ve složení portfolia svých klientů.

Obrázek 3: Příklad kategorizace klientů u větší banky

Zdroj: vlastní zpracování dle doporučení a metodiky FAÚ

Jednotlivé AML kategorie je potom možné dále rozšířit o různé segmenty klientů např. právnické osoby, fyzické osoby podnikající a nepodnikatele, neziskový sektor, retailový či korporátní sektor, a to podle limitů obvyklých transakcí pro daný segment. Vždy bude záležet, jaké portfolio klientů má konkrétní banka. Limity u jednotlivých segmentů znamenají nejčastěji se vyskytující výši transakce, tedy transakci obvyklou. Transakci významně vybočující od limitu pak automatizované interní systémy bank dokáží vyhodnotit jako potenciálně rizikové a v praxi to znamená, že musí být dále prozkoumány, zda naplňují některý ze znaků podezřelého obchodu. Kontrola transakcí probíhá v bankách automatizovaně každý den před odesláním plateb.

3.4 Hodnocení rizik v oblasti legalizace

V souladu s § 21a zákona č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML zákon) mají všechny povinné osoby, tedy i banky, povinnost mít písemný systém interních zásad, jehož součástí je písemné Hodnocení rizik. Toto zahrnuje především typ klienta, produktu, účel, pravidelnost a délku obchodního vztahu, rizikovitost zemí a dále faktory možného vyššího rizika, jejichž demonstrativní výčet je uveden v příloze B na konci diplomové práce v části přílohy.

Jedná se o rizikové faktory klienta, faktory týkající se produktů banky, jejích služeb, transakcí nebo distribučních kanálů a faktory zeměpisného rizika. Banky přitom uplatňují rizikově orientovaný přístup (RBA) – v anglickém jazyce „risk based approach“, tj. rizikově vážený přístup, který umožňuje povinné osobě přiměřeně alokovat zdroje při efektivním řízení AML rizik.

Dle doporučení FAÚ uvedených v Základních požadavcích na hodnocení rizik musí Hodnocení rizik zahrnovat:

1. rizikovou kategorizaci typů klientů s ohledem na rizikové faktory,
2. rizikovou kategorizaci produktů a s nimi souvisejících služeb,
3. návodné znaky podezřelosti,
4. pravidla pro vnitřní kontrolu.

Níže v práci budou popsány a blíže specifikovány jednotlivé charakteristiky na základě doposud získaných teoretických poznatků.

3.4.1 Riziková kategorizace typu klienta

Jednotlivé typy klientů jsou v bankách vyhodnocovány na základě rizikového profilu klienta, pravidla pro tuto kategorizaci klientů podrobněji upravují interní předpisy banky. S ohledem na významnost rizikovosti klienta je pak stanovena frekvence jeho AML monitoringu i postupy při kontrole klienta pro pracovníky jednotlivých úseků banky. V závislosti na rizikovém profilu klienta pak banky uplatňují opatření ke zmírnění rizik. Tuto povinnost rovněž stanovuje AML vyhláška ČNB, která požaduje, aby byla stanovena a uplatňována pravidla a postupy, podle kterých s ohledem na rizikový profil klienta instituce přijímá odpovídající opatření vůči klientům, u nichž byl zjištěn rizikový faktor. Tzn., že vyšší riziko je vyrovnáváno zvýšenou obezřetností, která má např. podobu přísnější sestavy scénářů pro monitoring transakcí a dále aktivnější průběžnou kontrolou klienta (její zvýšenou frekvenci a hloubku, podrobné zkoumání vlastnické a řídicí struktury klienta, zkoumání jeho podnikatelských a obchodních vazeb, vazeb z titulu statutu PEP, transparentnosti a skutečného majitele právnických osob), popř. informování nadřízených pracovníků, útvaru compliance⁸ či oddělení AML. Zjištění některých rizikových faktorů může implikovat podání oznámení podezřelého obchodu nebo může vést k ukončení či neuzavření obchodního vztahu s klientem. Rizikový profil klienta musí být upravován v závislosti na průběžném zjišťování rizikových faktorů v průběhu trvání obchodního vztahu s klientem, dále také v závislosti na změně chování klienta. Touto problematikou se zabývala kapitola 3.1 Sestavení rizikového profilu klienta. Dále jsou popsány charakteristiky typů klienta.

Nerizikovní klienti představují skupinu klientů, u kterých banka předpokládá, že nejsou spjati s praním špinavých peněz a financováním terorismu, zpronevěrami nebo jinou trestnou činností. Z hlediska toho, kdo je nositelem rizika, platí, že tyto klienti nejčastěji využívají produkty běžných účtů a vkladové produkty a v bankách představují převažující klientelu kategorizovanou jako neriziková. Zároveň jsou banky povinny určit míru rizika u jednotlivých svých produktů a služeb, tedy nejen rizikovost klientů.

Z pohledu výsledků z praxe a doporučení uvedených ve Zprávě o nadnárodním hodnocení rizik z července 2019, patří běžné účty a vkladové produkty k produktům středního až významného rizika, tedy v tomto případě AML neriziková klientela využívá AML více rizikovější produkty. Je tedy třeba stanovit míru vah rizika skupiny klientů a rizika

---

⁸ útvar compliance - útvar, který má za úkol sledovat, zda interní předpisy banky jsou v souladu s legislativou

skupiny produktů a služeb (tzv. rizikově vážený přístup), které daný segment klientů využívá. Pokud byly řešené případy v této skupině, pak závěry z těchto případů nepotvrdily praní špinavých peněz či se jednalo o přečiny z nedbalosti. Také geografické působení u skupiny nerizikových klientů a transakce v této skupině nemusí vyvolávat zvýšené obavy z praní špinavých peněz a financování terorismu, protože se jedná o klienty využívající služby v rámci vnitrostátního platebního styku bez napojení na jurisdikce s nedostatečnou či žádnou prevencí v oblasti legalizace. Nejčastěji využívají klienti bank služby zahraničních plateb v případech fakturace zboží a služeb či úhradě ubytování na rekreace v zemích EU.

Běžnému riziku u této skupiny odpovídá frekvence AML monitoringu (zpravidla 1x rok) a dodržování interních pravidel a sledování jakékoliv abnormality v průběhu obchodního vztahu by mělo být dostačující prevencí i se zohledněním skutečnosti, že tato neriziková skupina využívá rizikovější AML produkty a je skupinou nejpočetnější (FAÚ, 2016).

Jestliže tyto teoretické by byly aplikované na praktický modelový příklad nerizikového klienta v části kapitoly 3.2 Modelový příklad nerizikového klienta, pak by patřil právě do této skupiny.

Rizikovní klienti jsou klienti vykazující znaky rizikovosti, které vyžadují vyšší obezřetnost. Z pohledu legislativy byly rizikové znaky vyplývající z typu klienta popsány v kapitole 2.2 Kontrola klienta.

Pokud je přítomno zvýšené riziko, interní pravidla bank zvyšují pozornost a úroveň monitoringu dle stupně vnímaného rizika. Jedná se o skupinu klientů kategorie rizikový a faktory, na základě kterých jsou rizikovní klienti zařazováni do rizikových skupin, vycházejí z vyhodnocení dle Rizikového profilu. U rizikových klientů je také frekvence AML monitoringu častější, zpravidla vícekrát do roka. V případě modelového rizikového klienta v části kapitoly 3.2 by frekvence pravidelného monitoringu byla např. 2x za rok.

3.4.2 Riziková kategorizace typu produktů

Analýza rizik nezahrnuje pouze kategorizovat rizikovost klientů, ale také typu produktu. K analýze rizik podle produktu byly čerpány informace opět ze Zprávy o nadnárodním hodnocení rizik z července 2019 a její přílohy 1 - analýza rizik podle produktu/sektoru.

Podle zprávy Nadnárodního hodnocení rizik je hotovost významným rizikovým produktem z pohledu rizika AML/CTF hotovost. Patří sem (Europa, 2019):

- kurýři hotovosti – hotovost spojená s kurýry pro přepravu bez doprovodu, kteří k překročení vnější hranice EU využívají leteckou, námořní, silniční nebo železniční dopravu, přesouvají hotovost například v kontejnerech nebo jiných formách nákladu či skrývají v poštovních balících. Zmírňující opatřením je nové nařízení o kontrole hotovosti přijaté v říjnu 2018 a vstoupí v platnost v červnu 2021 a posiluje stávající pravidla pro pohyby hotovosti. Pokud fyzická osoba vstupující do EU nebo z ní opouštějící (včetně tranzitu) přepravuje hotovost v hodnotě 10 000 EUR nebo více, musí tyto prostředky deklarovat (povinnost hlásit celním orgánům),
- hotovostní podnikání – zde pachatelé používají podniky náročné na hotovost jako bary, restaurace, prodejce umění a starožitností, aukční síně, zastavárny, klenoty, noční obchody, hazardní hry, striptýzové kluby atd. Jako původ peněz uvádějí fiktivní ekonomické činnosti,
- platby v hotovosti, vysokých bankovkách, využívání bankomatů, elektronické peníze.

Jako další produkty s významným rizikem uvádí Zpráva vklady na účtech, investiční bankovníctví, korporátní a privátní bankovní sektor, směnárny, elektronické peníze (platební karty, mobilní aplikace), crowdfunding⁹.

Dále se Zpráva o nadnárodním hodnocení rizik v návaznosti na rizikové produkty zabývá i popisem rizikových oborů a služeb. Nejčastěji uváděné rizikové obory pro AML/CTF oblast v rámci bank v ČR jsou zpracovány v příloze C.

Na úrovni České republiky banky vypracovávají Národní hodnocení rizik. Dle doporučení FAÚ v Národním hodnocení AML rizik lze za spíše rizikové produkty považovat produkty jako jsou (FAÚ, 2016):

- zahraniční bezhotovostní platební styk (u běžného účtu či jiného produktu),
- hotovostní platební styk realizovaný klientem i „neklíentem“ (např. vklady na účet),

---

⁹ crowdfunding - otevřená výzva veřejnosti k získání finančních prostředků na konkrétní projekt

- internetové bankovníctví (okamžitá dostupnost peněžních prostředků, on-line obsluha),
- úvěrové produkty,
- běžný účet advokáta,
- virtuální měna,
- produkty související s evropskými dotacemi či svěřenskými fondy.

S ohledem na téma se bude práce dále zabývat pouze rizikovostí produktů typických pro banky. Zde lze za spíše rizikové považovat hotovostní operace, vkladové produkty, zahraniční bezhotovostní platební styk a úvěrové produkty. Budou popsány znaky podezřelosti a následná opatření bank. Jako zdroj byly použity informace z Národního a Nadnárodního hodnocení rizik dle dostupných informací na webu FAÚ. O rizikových produktech běžný účet advokáta, virtuální měna a produkty související s evropskými dotacemi či svěřenskými fondy diplomová práce blíže nepojednává, a to z důvodu, že se jedná o samostatně velmi obsáhlou problematiku navazující na důkladnější znalosti z oboru práva, advokacie, informačních technologií a dotačních titulů.

3.4.3 Návodné znaky podezřelosti v systému hodnocení rizik

Banky se při své činnosti mohou setkat s podezřelým chováním klientely. Toto chování jednotlivých klientů může vykazovat znaky např. (Morávek, 2019):

- má vysoké příjmy a výdaje na bankovním účtu, které probíhají v hotovosti a bezprostředně po připsání prostředků, ačkoliv tomu neodpovídá sociální situace jednatelů,
- není schopná poskytnout součinnost při kontrole předkládaných podkladů
- majitel účtu je z rizikové destinace,
- za jednatele jedná někdo jiný, případně je zřejmé, že jednatel společnosti není samostatně schopen vykonávat a řídit podnikatelskou činnost společnosti,
- za klienta jednají zahraniční osoby, které nemají žádnou vazbu na ČR, a není zjevný důvod, proč chtějí podnikat v ČR,
- má vysoké osobní vklady hotovosti do společnosti nebo vysoké dary v hotovosti
- účetnictví neodpovídá předmětu činnosti daňového subjektu,
- vykazuje úhrady za dodávky zboží a služeb v hotovosti od subjektů, které zjevně nemohou disponovat takovým objemem peněžních prostředků,

- je zjevné postupné rozpouštění nelegálně získaných peněz (např. vysoké obraty v restauracích nebo obchodech, v nichž na základě znalosti místních poměrů není velký provoz apod.),
- činnost společnosti je provozovaná bez zaměstnanců nebo bez provozního zázemí
- obchody se subjekty z tzv. daňových rájů nebo s nekontaktovatelnými subjekty,
- skutečným majitelem společnosti je jiná osoba, než je uvedeno v obchodním rejstříku.

Hotovostní produkty a jejich znaky podezřelosti

- hotovostní výběry nebo odchozí platby krátce po příchozích platbách,
- požadavek na hotovostní vklad/výběr vysoké částky,
- neznámý původ peněz,
- nadměrné kumulované hotovostní vklady,
- zakládání vkladových produktů ve výši obchodu, který neodpovídá majetkovým poměrům klienta,
- bydliště na obecním úřadě,
- klient nejedná sám za sebe a přichází v doprovodu jiné osoby (FAÚ, 2016; Europa, 2019).

Opatření v bankách spočívají ve dvou základních činnostech. První z nich je zjišťování původu peněz a majetku dle interních pravidel (vyžadování a ověřování podpůrných dokumentů). Druhá důležitá činnost je v obezřetnosti pracovníka banky při identifikaci klienta na přepážce (podezřelé chování klienta při ukládání hotovosti, problémy s identifikací klienta, množství bankovek v určité nominální hodnotě, opotřebením bankovek, nestandardní vystupování a požadavky klienta, vzhled klienta apod.).

Bezhotovostní produkty a jejich znaky podezřelosti

Znakem podezřelých bezhotovostních převodů je vždy transakce směřovaná do nespolupracujících zemí v oblasti boje proti legalizaci výnosů. Seznam vysoce rizikových, nespolupracujících a ostatních sledovaných jurisdikcí je zveřejněn na webu FATF. Znakem podezřelých bezhotovostních převodů může být především transakce zejména většího objemu, u kterých lze při posuzování zjistit některé z následujících kritérií nebo kombinaci více uvedených kritérií (FAÚ, 2016, Europa, 2019):

- bezhotovostní převod z nebo do zahraničí, zejména z nebo do zemí, které jsou rizikovými z hlediska nebezpečí praní špinavých peněz uvedených v příloze D,
- není zřejmý zákonný důvod pro danou transakci nebo není rozeznatelný její vztah k běžným obchodním aktivitám klienta,
- neobvykle frekventované bezhotovostní transakce mezi účty klienta nebo jinými účty, významná změna v zůstatku na účtu nebo účtech klienta.

Dalšími znaky podezřelosti u bezhotovostního platebního styku mohou být (FAÚ, 2016; Europa, 2019):

- převody z účtu společnosti na soukromé účty jednatelů,
- podvodné emaily,
- útoky páchané za užití internetu a výpočetních technologií,
- stávající nadměrný obrat na účtu neodpovídá majetkovým poměrům klienta,
- nadměrný počet menších příchozích plateb od širšího počtu osob a následný převod do zahraničí nebo výběr v hotovosti,
- opakující se účet příjemce/odesílatele,
- vklad na účet nebo převod do zahraničí, přičemž jako účel je uvedena odměna nebo provize apod.,
- platba ze zahraničí, kde jako účel je uvedena dar, pomoc, půjčka apod. a následuje výběr v hotovosti, popř. převod na jiný účet (příchozí účty),
- platby realizované neziskovými subjekty, které neodpovídají jimi deklarovaným cílům nebo neodpovídají jejich dosavadnímu chování,
- daňové podvody – vyvádění výnosů do tzv. daňových rájů, kdy je nejčastějším možným rizikovým faktorem neprůhledná vlastnická struktura,
- zneužití hazardních her – možným rizikovým faktorem riziková země sídla společnosti.

V oblasti vedení běžných účtů a souvisejících transakcí je riziko zakrytí původu finančních prostředků za účelem jejich legalizace ošetřeno v bankách opatřeními typu přísnější AML kategorizace a z toho vyplývající častější monitoring, každodenní pravidelná kontrola na sankční seznamy a kontrola transakcí dle interních pravidel (včetně plateb internetového bankovníctví), detekce automatizovaně prostřednictvím bankovního softwaru, v případě

pozitivních alertů¹⁰ na podezřelý obchod pozastavení platby a postoupení na kontaktní osobu, každodenní kontrola zahraničních transakcí dle osoby zahraničního odesílatele či příjemce na sankční seznamy a kontrola země odeslání či příjmu transakce na rizikové teritorium.

Dalším opatřením k účinnému řízení rizik může např. být stanovení limitů pro množství zrealizovaných transakcí klienta, povolení provést pouze určitý typ transakcí nebo plateb, povolení provést pouze transakce do určitých zemí nebo určitým příjemcům, provedení transakce pouze při doložení relevantní dokumentace, provedení transakce po schválení ze strany nadřízené osoby či statutárního orgánu. Systémovým opatřením je pak centrální evidence účtů obsahující základní informace o účtech vedených úvěrovými institucemi.

Úvěrové produkty a jejich znaky podezřelosti

- klient opakovaně a neobvyklým způsobem čerpá několik úvěrů v poměrně krátké době za sebou a současně neobvykle rychle nebo mimořádným způsobem realizuje jejich splácení,
- klient v rozporu se svým obchodním profilem neobvyklým způsobem splácí úvěr např. v hotovosti bankovkami různých denominací,
- úvěr je předčasně splácen třetí osobou před termínem jeho splatnosti,
- jinak problémový úvěr je bez logického a zřetelného důvodu neočekávaně a rychle splácen,
- nesplácení spotřebitelských úvěrů,
- dotaz státního orgánu (FAÚ, orgány činné v trestním řízení) v souvislosti s podezřením na trestný čin,
- zneužití úvěrů na bydlení,
- klient žádá o financování nákupu nemovitosti, avšak s ohledem na svou finanční situaci úvěr nepotřebuje,
- klient předkládá dokumenty vydané zahraniční institucí, které lze jen stěží ověřit (FAÚ, 2016; Europa, 2019).

K předcházení praní špinavých peněz v oblasti úvěrové činnosti bank uplatňují banky opatření důslednějších kontrol předkládaných podkladů a prověrek na veřejné rejstříky. Další opatření spočívají v obezřetnosti při poskytování úvěrů spojených s dotačními tituly,

---

¹⁰ alert - chybové hlášení

přísnějším zjišťování obchodních vazeb klientů a jejich skutečných majitelů nebo např. požadavku hlavního platebního styku žadatele u úvěrující banky.

V závěru kapitoly jsou uvedeny praktické příklady k posouzení vah rizika klienta a rizika produktu.

1. Klient je z rizikové země a ve větším množství využívá produkt dětská vkladní knížka bude stanovena vyšší váha rizika s ohledem na rizikové teritorium, podle které je už tento klient kategorizován na základě příznaku do rizikové skupiny z důvodu rizikové oblasti, i když využívá méně rizikový produkt (maximální limit výhodného úroku pro dětskou vkladní knížku je zůstatek nižší než 100 tis. Kč a maximální výše úločky na účtu celkem je nižší než 15 tis. eur, na rodné číslo nezletilého lze založit pouze jednu vkladní knížku).
2. Klient je kategorizovaný jako Nerizikový (transakce na jeho účtu odpovídají jeho AML profilu a nevybočují z něho), ale využívá službu elektronického bankovníctví, tj. produkt s vyšší mírou rizika. V tomto případě je možné na klienta pohlížet i nadále jako na klienta s nízkým rizikem, protože z kontroly dle pravidelného AML monitoringu s ohledem na standardní chování klienta nevyplývá podezření na praní špinavých peněz a financování terorismu.
3. Nerizikový klient zakládá větší množství vkladových produktů na vyšší objemy peněžních prostředků. Zároveň ale tyto objemy neodpovídají běžným majetkovým poměrům klienta (např. je o něm známo, že je dlouhodobě nezaměstnaný a není znám jiný zdroj jeho příjmu či není věrohodný klientem uvedený původ peněz). V tomto případě je s ohledem na skutečnost, že tak objemově významné položky neodpovídají finanční situaci klienta, stanovena vyšší váha rizika podle produktu, i když u klienta nejsou zaznamenány jiné znaky podezřelosti, klient bude zařazen do rizikovější skupiny.
4. Jinak nerizikový klient právnická osoba opakovaně čerpá několik objemově velkých úvěrů za sebou a přitom je předčasně splácí. Z účetnictví klienta vyplývá, že je ekonomicky firma neaktivní, nevykazuje obraty, majetek ani zaměstnance. V tomto případě existuje podezření na praní špinavých peněz (daňové úniky, nelegální příjmy) a klient je kategorizovaný s ohledem na charakter využívaného produktu jako rizikový.

Výčet kombinace jednotlivých rizikových faktorů a jejich vah není konečný a může se případ od případu lišit, proto důvodnost či nedůvodnost zařazení klienta do rizikové či nerizikové skupiny musí být příslušným pracovníkem banky vyhotovujícím rizikový profil klienta nebo pravidelný AML monitoring vždy zdokumentovaná. Všeobecně platí, že klient, pokud nemá žádný příznak rizikovosti a je tedy považovaný za nerizikového, může mu být ponechána stejná kategorizace i při využívání rizikovějších produktů, pokud nebyly identifikované podezřelé transakce vybočující z jeho standardního chování a pokud je znám původ peněz či majetku.

3.4.4 Pravidla pro vnitřní kontrolu

V rámci řízení AML rizik mají banky stanovena pravidla pro vnitřní kontrolu, která zahrnuje veškeré procesy na jednotlivých útvarech banky ve front office i back office. Klientští pracovníci zpravidla provádějí úvodní AML monitoring klienta při zakládání obchodního vztahu a dále sledují, zda není naplněn některý z podezřelých znaků hotovostních nebo bezhotovostních transakcí. Pracovníci obchodního úseku pak sledují znaky podezřelých transakcí u úvěrů. Back office v bankách má nastavená pravidla v rámci řízení rizik, interního auditu, controllingu či kontrolních orgánů banky v rámci jejich pravomocí. Konkrétní pravidla pro vnitřní kontrolu a metodické postupy jsou obsažena v předpisové základně banky a systému vnitřních zásad.

Z informací uvedených v závěrech prvního kola Národního hodnocení rizik vyplývá, že komerční české banky patří složením typů klienta a poskytovanými produkty mezi úvěrové instituce působící v ČR, které vykazují velmi dobré povědomí o řízení rizik legalizace. Ve svém portfoliu vykazují nižší zastoupení klientů s rizikovou právní formou (nestátní neziskové organizace, svěřenské fondy), nízké obchodování se vzácnými kovy a cennými komoditami, při uzavírání obchodního vztahu identifikují své klienty ve většině případů tváří v tvář, méně využívají zjednodušenou a převzatou identifikaci.

Naproti tomu vykazují AML riziko z hlediska faktoru rizikových zemí a neprůhledné vlastnické struktury, statutu PEP a tomu odpovídající typ rizikových klientů z hlediska země původu (zahraniční pobočky) či neznámého skutečného majitele, dále poskytují služby klientům s rizikovým předmětem činnosti a hotovostní platební styk.

4 MONITORING PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ

Tato kapitola se věnuje způsobu monitorování klienta v oblasti praní špinavých peněz. Stanovuje pravidla frekvence jeho monitoringu a následné postupy podle zjištěných výsledků z monitorování klienta včetně metod pro detekci podezřelého obchodu. V této kapitole je dále vysvětlený princip transakčního monitoringu na účtech klientů prováděný bankami ve stanovených frekvencích.

Monitoring v oblasti praní špinavých peněz není statický proces. Podle § 9 odst. 2 písm. d) AML zákona povinná osoba musí průběžně sledovat obchodní vztah a přezkoumávat (veškeré) obchody prováděné v jeho průběhu za účelem zjištění, zda jsou v souladu s tím, co je povinné osobě známo o klientovi a jeho podnikání a rizikovém profilu. Stanovení úvodního rizikového profilu klienta a jeho zařazení do určeného AML segmentu banky je nutným předpokladem k pravidelnému monitorování klienta a jeho obvyklému chování, jehož smyslem je v bankou určených frekvencích sledovat, zda jeho transakce odpovídají tomu, co je u klienta obvyklé, a včas tak identifikovat chování, které vybočuje těmto zvyklostem a je v rozporu s tím, co je o klientovi je bance známo. Monitoring se provádí tedy průběžně, a to v celém procesu bankovní činnosti, tedy klientskými pracovníky ve front office i následně v back office prostřednictvím risk managementu.

V rámci tohoto monitoringu jsou bankou sledovány znaky podezřelých okolností, které mohou být vyzorovány z činnosti klienta, např. z historie transakcí klienta, sankčních seznamů, veřejných rejstříků, především obchodního rejstříku, či databáze ARES živnostenského rejstříku nebo insolvenčního rejstříku, přičemž je sledováno, zda tyto informace nenaplňují znaky podezřelého obchodu a v případě nejasností si může banka po klientovi vyžádat doložení dokumentů či jiných podkladů potvrzujících pravdivost klientových tvrzení - faktury, smlouvy.

Výsledkem pravidelného monitoringu je také zjištění případných nových skutečností o klientovi a stanovení postupu aktualizace kategorizace klienta. V případě, že se při monitoringu zjistí o klientovi nové informace, které ovlivňují jeho AML klasifikaci, aktualizuje banka jeho rizikový profil a vyhotoví o tom interní záznam, protože veškeré procesy by měly být z důvodu rekonstruovatelnosti zdokumentované. Výsledkem průběžného monitoringu je závěr, zda jsou či nejsou dány důvody pro změnu rizikového profilu klienta, změně limitu jeho obvyklých transakcí apod. V případě, že při monitoringu zjistí kterýkoliv

pracovník banky naplnění některého znaku podezřelého obchodu, informuje o tom kontaktní osobu banky, která zahájí následné postupy podle interních pravidel banky.

Kromě pravidelného monitoringu obchodního vztahu provádějí banky v rámci zesílené kontroly klienta i přísnější zesílený monitoring. Stejně jako u standardního monitoringu obchodního vztahu je cílem banky zachytit vybočující chování.

4.1 Transakční monitoring

Součástí celkového monitorování klienta z hlediska posouzení rizika na praní špinavých peněz je transakční monitoring. Pravidelná kontrola transakcí klientů probíhá v bankách automatizovaně ve frekvenci dle interně stanovené metodiky, přičemž platí pravidlo, že čím je klient z hlediska legalizace rizikovější, tím hlubší by transakční monitoring měl být.

Výsledkem je, že monitorování transakcí může bance umožnit odhalit finanční trestné činy dříve, než k nim dojde, nebo velmi brzy, případně je pozastavit nebo neuskutečnit a finanční prostředky podezřelé transakce např. dočasně blokovat. Dnešní softwary bank pro každodenní monitorování transakcí už také ve většině případů zahrnují funkce pro lustrace na sankční seznamy, riziková teritoria, rizikové AML obory apod. Monitorování transakcí tak umožňuje bankám zaujmout přístup založený na riziku a při určování úrovně rizika zákazníka jde o řadu faktorů a profilování zákazníků podle různých parametrů – retail/korporátní klientela, podle limitů na transakce, podle AML kategorizace, rizikových parametrů jako země původu, zaměstnání, státní příslušnost, neznámý skutečný majitel, příslušnost k politicky exponované osobě atd., vždy záleží na interních pravidlech banky.

Jakmile banka určí úroveň rizika zákazníka, může upravit pravidla pro monitoring daného klienta tzv. na míru, klient s nízkým rizikem nebude potřebovat tak častou frekvenci monitoringu jako klient s vysokým rizikem.

Obecně je automatické monitorování transakcí mnohem lepší než manuální monitorování transakcí. Banky mají tyto činnosti a kontrolu zajištěnou ve většině případů automatizovaně interními softwary. Je neuvěřitelně časově náročné (a nákladné) pokusit se vytvořit manuální systém hlášení transakcí. Lidé mají také mnohem větší kapacitu pravděpodobnost dělat chyby, než určí určený interní software. Automatizované monitorování transakcí s včasnou detekcí rizika v podobě alertů má však stále i manuální aspekt, aby bylo úspěšné. Monitorovací software může například označit podezřelou transakci, aby se na ni

zaměstnanec podíval a určil, zda je skutečně podezřelá. K zajištění toho, aby software fungoval tak, jak má, jsou zapotřebí skuteční lidé. Údaje zjištěné od klienta se v rámci monitoringu porovnávají se skutečností s důrazem na četnost a rozsah určitých vybočení z běžného režimu obchodování klienta, zda uskutečňované obchody jsou v souladu s tím, co je bance o klientovi známo, např. zda odpovídají jeho nastaveným limitům (Kyc-chain, 2020; King et al. 2018).

Jak již bylo uvedeno, významnou součástí průběžného AML monitoringu je kontrola transakcí klienta. Vzhledem k tomu, že současné technologie umožňují klientům bank celou škálu možných plateb (internetové bankovníctví, platební karty, mobilní aplikace) a doba fyzického podávání platebních příkazů na přepážce banky je už téměř minulostí. Manuální prověřování podezřelé transakce pracovníkem banky nastává až po detekci rizika interním systémem, který provádí AML kontroly automatizovaně. Jeho součástí je automatizovaná behaviorální analýza, která analyzuje jedinečné charakteristiky platebního chování klienta a průběžně tvoří unikátní platební profil klienta, který se využívá pro potvrzení identity při online platbách a transakcích. Systém se neustále "sám učí" a zpřesňuje profil klienta při každé online platbě, použití platební karty nebo transakci v internetovém a mobilním bankovníctví (Hrubý, 2020). Takto například funguje automatizovaný interní systém v České spořitelně.

Touto behaviorální analýzou prochází každá transakce, kterou klienti České spořitelny zadají skrze internetové či mobilní bankovníctví a při placení kartou na internetu a prověří u každého klienta desítky až stovky parametrů (místo a objem platby, charakter nakoupeného zboží a služeb, čas a frekvence plateb, zařízení, z něhož se provádí platba). Systém v řádu milisekund vyhodnotí, zda je platba bezpečná, a danou transakci dokončí. Jak uvádí tisková zpráva: *„Zatímco dříve měli naši experti na posouzení potenciálně podvodné transakce i několik hodin, nyní jsou to vteřiny, které systému behaviorální analýzy stačí k detekci podezřelé transakce. Dalším důvodem je obrovský nárůst plateb na internetu, které jsme schopni díky behaviorální analýze mnohem přesněji a rychleji monitorovat.“* (Hrubý, 2020).

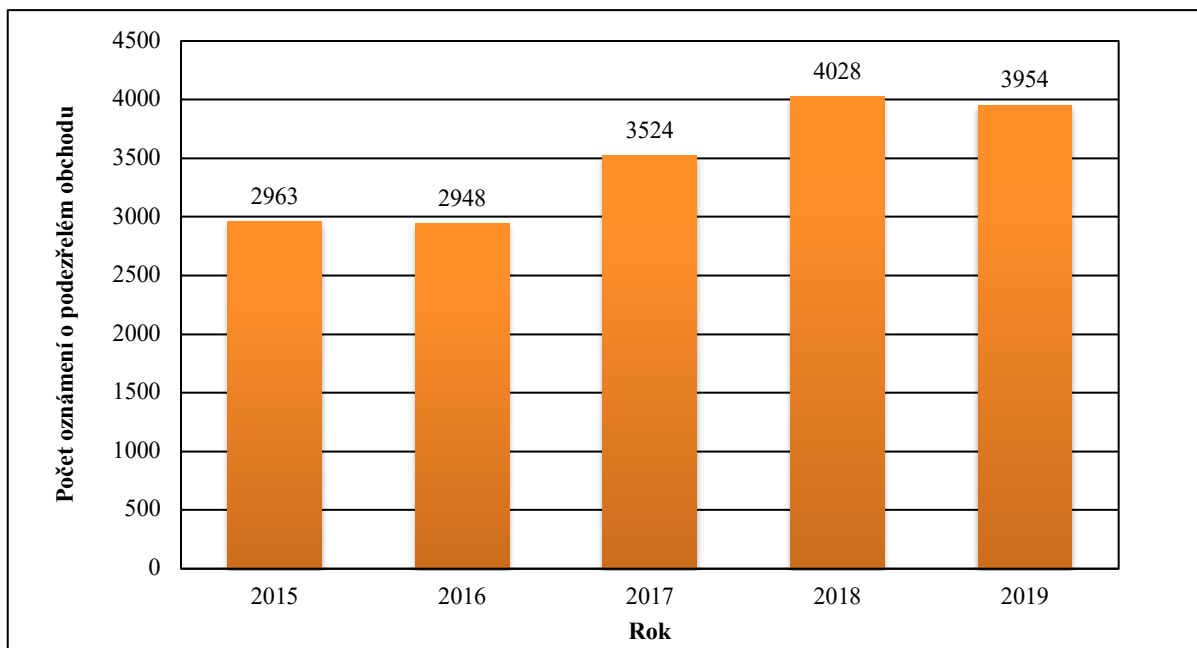
4.2 Pravidla pro detekci a oznámení podezřelého obchodu

Důležitou součástí AML procesu je monitorování transakcí a žádná banka nechce být chycena ve skandálu s praním peněz. Pokud nedostatečně uplatňuje pravidla pro předcházení praní špinavých peněz, může čelit vysokým pokutám a ohrožení reputace. Většina z nás alespoň jednou za život obdržela telefonát od své banky s žádostí o potvrzení, zda provedla např. určité nákupy. Je to proto, že naše banka má zhruba jasnou představu o tom, jaké jsou naše běžné finanční aktivity díky monitorování transakcí. Pokud zjistí neobvyklé chování, může se banka s klientem spojit (je-li podezření například na krádež kreditní karty) nebo nahlásit příslušným úřadům, pokud je podezření, že jde o praní špinavých peněz nebo o jinou trestnou činnost. Návodné znaky podezřelého obchodu jsou popsány v kapitole 3 a interní postup a metodika v případě podezření na praní špinavých peněz je součástí systému vnitřních zásad banky.

Zjistí-li pracovník banky v souvislosti se svou činností podezřelý obchod, podá interní hlášení kontaktní osobě. Kontaktní osoba (pracovník banky určený k plnění oznamovací povinnosti o podezřelém obchodu a k zajišťování průběžného styku a výměně informací s FAÚ) vyhodnocuje přijatá interní hlášení a učiní rozhodnutí, zda se jedná nebo nejedná o podezřelý obchod. V případě, že se jedná o podezřelý obchod, plní kontaktní osoba oznamovací povinnost a zašle FAÚ bez zbytečného odkladu, nejpozději do 5 kalendářních dnů ode dne zjištění podezřelého obchodu, oznámení o podezřelém obchodu. Vyžadují-li to okolnosti případu, zejména hrozí-li nebezpečí z prodlení, oznámí podezřelý obchod neprodleně po jeho zjištění.

V oznámení podezřelého obchodu uvede identifikační údaje toho, koho se oznámení týká, identifikační údaje všech dalších účastníků obchodu, které má v době podání oznámení k dispozici, informace o podstatných okolnostech obchodu a jakékoli další informace, které by mohly s podezřelým obchodem souviset a jsou významné pro jeho posouzení z hlediska opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. V oznámení se neuvádí údaje o zaměstnanci banky nebo osobě v obdobném pracovněprávním vztahu, která podezřelý obchod zjistila. Oznámení podezřelého obchodu přijímá FAÚ.

V závěru kapitoly je uveden přehled statistických dat z podaných hlášení povinnými osobami o podezřelých obchodech z podkladů zaslaných Policií ČR, Výročních zpráv FAÚ za období 2015 - 2019 a zprávy Moneyval.

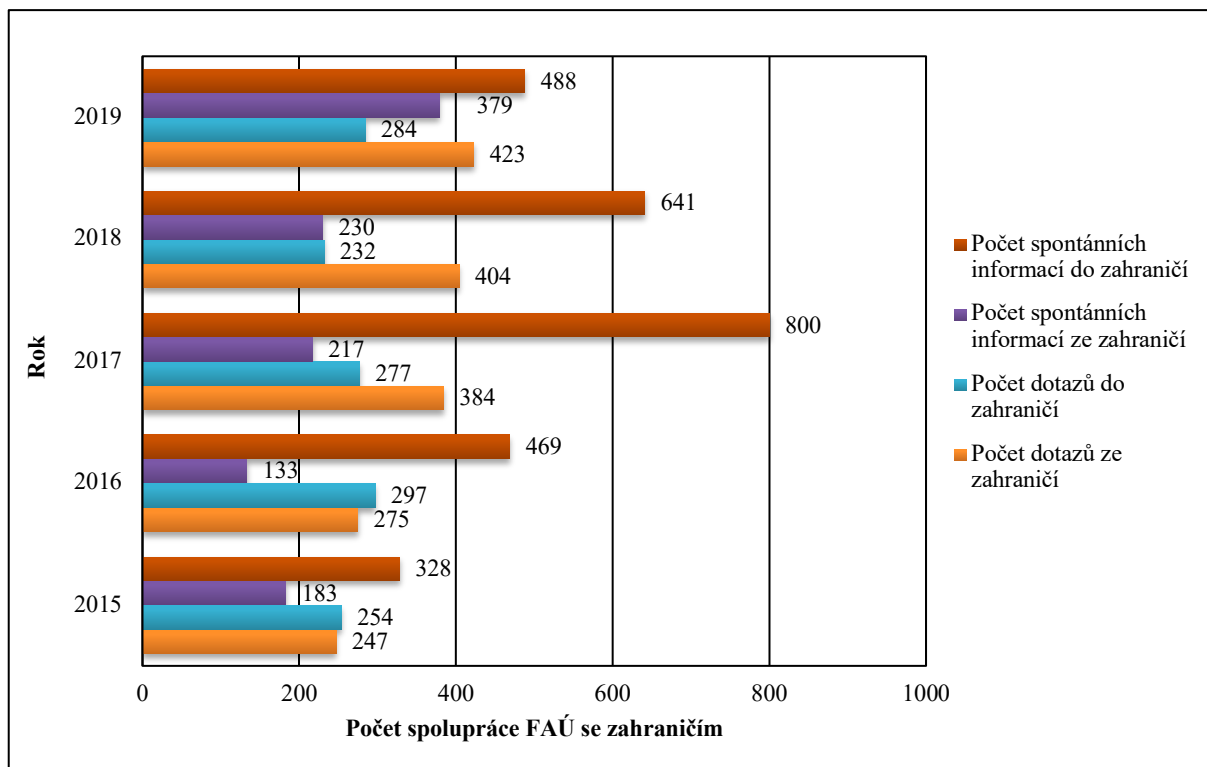
Obrázek 4: Počet oznámení o podezřelém obchodu za období 2015-2019

Zdroj: vlastní zpracování dle podkladů PČR, výročních zpráv FAÚ za období 2015–2019 a zprávy Moneyval

Obrázek č. 4 potvrzuje vzrůstající trend podaných hlášení o podezřelém obchodu (OPO) za poslední dva roky oproti předcházejícím obdobím 2017 a 2016. Na banky z toho připadá cca 70 %, vedle toho zůstává nízký počet OPO podaných nebankovními institucemi. I zde je na místě, aby se těmto malým nebankovním poskytovatelům platebních služeb věnovala zvýšená obezřetnost ze strany bank, protože lze sledovat trend, že se pachatelé přesouvají z bank k mnohem tolerantnějším nebankovním poskytovatelům.

Významný podíl z hlášení bank v sobě zahrnoval mezinárodní aspekt. Pachatelé využívali moderní bankovní systémy či jiné systémy platebního styku k rychlým převodům peněžních prostředků do zahraničí, a to především do států uplatňujících nedostatečná opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, další případy souvisely se zakládáním zahraniční právnické osoby za účelem praní peněz. Při dohledání nelegálního výnosu disponují banky dočasným zajišťovacím opatřením, jehož smyslem je v případech, kdy hrozí nebezpečí z prodlení, zabránit zmaření nebo podstatnému ztížení odčerpání výnosu z trestné činnosti. FAÚ přitom spolupracuje s partnerskou finanční zpravodajskou jednotkou.

Obrázek 5: Spolupráce FAÚ se zahraničím za období 2015-2019

Zdroj: vlastní zpracování dle podkladů PČR, výročních zpráv FAÚ za období 2015-2019 a zprávy Moneyval

V rámci informační výměny FAÚ se zahraničím jsou prostřednictvím zpravodajských jednotek pro účely objasnění podezřelých obchodů poskytovány finanční informace, údaje o skutečných majitelích, informace z databází orgánů činných v trestním řízení, kopie dokumentů získaných v rámci kontroly klienta, informace z obchodního registru včetně vazeb mezi právníky a fyzickými osobami, údaje o vlastnictví nemovitostí a další relevantní informace. Banky více využívají institutu „dočasná blokáce prostředků“ v rámci mezinárodní spolupráce, a to jak v České republice na základě žádosti zahraniční finanční zpravodajské jednotky, tak i v zahraničí na základě žádosti FAÚ (FAÚ 2019). Mezinárodní spolupráci v rámci konkrétních případů podezření na praní špinavých peněz hodnotí FAÚ jako velmi kvalitní a efektivní, dokladem toho je kladné hodnocení ze strany výboru Rady Evropy Moneyval.

5 MEZINÁRODNÍ SANKCE

Za účelem plnění povinností souvisejících s prováděním mezinárodních sankcí uplatňují banky opatření a postupy, která jim umožní zjistit sankční opatření a oznámit tuto skutečnost FAÚ jak při provádění identifikace, tak průběžně po celou dobu trvání obchodního vztahu.

V této kapitole se pojednává o problematice mezinárodních sankcí. Nejdříve bude uvedena jejich charakteristika a základní právní předpisy, které definují postupy prevence v této oblasti. Dále se věnuje opatřením v předcházení praní špinavých peněz v oblasti mezinárodních sankcí, a to především zavedením kontroly na tzv. „blacklisty,“ a to jednak mezinárodní, ale také interně používané seznamy bankou na základě její vlastní metodiky.

Mezinárodní sankce představují omezující opatření, které mezinárodní společenství, jako např. OSN nebo EU používají jako nástroj k udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, k ochraně základních lidských práv a k boji proti terorismu. Přijímají je příslušné orgány (Rada bezpečnosti OSN, Rada EU či Evropská komise) v podobě usnesení, rozhodnutí a nařízení (MZV ČR, 2021; Hurychová a Sýkora, 2018). Spočívají např. v omezení obchodu a služeb, cestování konkrétních fyzických osob, dále v omezeních na úseku dopravy a spojů, technické infrastruktury, ale i v oblasti vědeckotechnických, případně i kulturních a sportovních styků.

Pro ČR jako člena EU mají bezprostředně účinné právní předpisy Evropských společenství aplikační přednost před vnitrostátním právem. Mezi tyto předpisy patří nařízení a rozhodnutí, kterými EU stanoví sankce vůči některým „problematickým“ oblastem, případně vůči některým konkrétním osobám nebo organizacím. V České republice je to zákon č. 69/2006 Sb. o provádění mezinárodních sankcí a nařízení vlády č. 210/2008 Sb. (český sankční seznam) k provedení zvláštních opatření k boji proti terorismu, kterým se zakazuje poskytovat zboží, služby nebo činnosti stanovené tímto zákonem fyzickým osobám a příslušníkům nebo představitelům organizovaných skupin uvedených v částech I a II přílohy k tomuto nařízení. Vnitrostátní koordinace pro provádění mezinárodních sankcí je předmětem činnosti FAÚ.

Mezi zavedené postupy bank v oblasti mezinárodních sankcí patří (ČNB, 2018):

- postupy k určení osob, na které se vztahují mezinárodní sankce,
- postupy, které bude aplikovat v případě zjištění shody s osobou uvedenou na sankčním seznamu,
- postupy ve svých vnitřních předpisech.

V případě, že by banka tyto postupy a opatření nezavede, vystavuje se riziku z důvodu (ČNB, 2018):

- neuplatnění závazných omezujících opatření obsažených v sankčních předpisech,
- nesplnění oznamovací povinnosti uložené v ustanovení AML zákona,
- nezohlednění rizikového faktoru dle ustanovení AML vyhlášky v rizikovém profilu klienta.

Základním předpokladem aplikace pro provádění mezinárodních sankcí je, aby každá banka, která udržuje nebo zamýšlí navázat jakékoli obchodní nebo i jiné styky do „rizikových“ oblastí nebo s „rizikovými“ osobami, si vždy včas ověřila, zda její partner není uveden mezi těmi, s nimiž je toto omezeno nebo přímo zakázáno.

Vzhledem k tomu, že sankční seznam je aktualizován nepravidelně, je třeba, aby banka zavedla a ve své praxi realizovala takové postupy, které jí umožní zajistit provádění aktuálních sankčních opatření bezprostředně po jejich zveřejnění v Úředním věstníku EU (FAÚ, 2021).

Mezi vyhlášením sankcí Rady bezpečnosti OSN a přijetím navazujících přímo použitelných předpisů EU nebo ČR může docházet k časovým prodlevám. Vzhledem k závažnosti sankčních opatření je zde tedy důvodná obava, že by v době této prodlevy mohlo dojít ke zmaření účelu omezujících opatření vůči sankcionovanému subjektu. Instrukce musí tedy aktivně zkoumat, zda osoba (vč. osob s ní spojených), se kterou hodlá navázat obchodní vztah nebo provést obchod mimo obchodní vztah, jsou-li splněny podmínky pro provedení identifikace, není uvedena na sankčním seznamu. Stejně tak musí instituce aktivně zkoumat i v průběhu trvání obchodního vztahu, zda klient a osoby s klientem spojené, nejsou osobami uvedenými na sankčním seznamu. Zároveň, v případě aktualizace sankčního seznamu, musí banky zjišťovat, zda na aktualizovaný seznam nebyla doplněna osoba, která je jejich stávajícím klientem nebo osobou s klientem spojenou, popř. osobou, jejímiž (některými)

identifikačními údaji instituce disponuje (ČNB, 2018). Banky zajišťují provádění mezinárodních sankcí aktivním způsobem, tzn. vyhledáváním v příslušných sankčních seznamech, které jsou veřejně dostupné. Za zcela nedostatečný a neakceptovatelný způsob provádění opatření k rozpoznání osob, subjektů a orgánů, vůči nimž ČR uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o mezinárodních sankcích, je pouhé spoléhání se na prohlášení klienta nebo osoby s ním spojené, že není, resp. nejsou subjektem mezinárodních sankcí.

Banky tedy musí mít zavedeny takové vnitřní postupy, které jí umožní nejen zjistit shodu (či podezření na shodu) se sankčním seznamem, ale zároveň i následně uplatnit konkrétní sankční opatření vztahující se k dané osobě. Dále mají povinnost výskyt této shody či podezření na ni oznámit FAÚ.

V oblasti peněžních převodů, používání jiných platebních prostředků, nákupu a prodeje cenných papírů a investičních nástrojů mohou sankce spočívat v omezení nebo zákazu podle § 5 odst. 2 zákona 69/2006:

- a) *poskytování jakéhokoli plnění českou osobou ve prospěch subjektu, na který se vztahují mezinárodní sankce, nebo osoby, na kterou se vztahují mezinárodní sankce, jakož i uzavírání obchodů s nimi včetně obchodů s cizí měnou,*
- b) *pronajímání bezpečnostní schránky subjektu, na který se vztahují mezinárodní sankce, nebo osobě, na kterou se vztahují mezinárodní sankce, nebo přijímání zboží, na které se vztahují mezinárodní sankce, do úschovy, pokud je při vynaložení přiměřených prostředků prokázáno, že se jedná o zboží, na které se vztahují mezinárodní sankce,*
- c) *jakéhokoli poskytování peněžních prostředků, investičních nástrojů nebo jiných cenných papírů, nebo finančních anebo ekonomických zdrojů subjektu, na který se vztahují mezinárodní sankce, nebo osobě, na kterou se vztahují mezinárodní sankce*
- d) *převodu peněžních prostředků, investičních nástrojů nebo jiných cenných papírů z účtu nebo na účet ovládaný subjektem, na který se vztahují mezinárodní sankce, nebo osobou, na kterou se vztahují mezinárodní sankce, včetně výplaty bankovních šeků, pokud to lze při vynaložení přiměřených prostředků zjistit,*
- e) *výplaty úroků z peněžních prostředků na účtech ovládaných subjektem, na který se vztahují mezinárodní sankce, nebo osobou, na kterou se vztahují mezinárodní*

sankce, jakož i výplaty úroků z jimi ovládaných cenných papírů a investičních nástrojů,

f) uzavírání pojistné smlouvy se subjektem, na který se vztahují mezinárodní sankce, nebo osobou, na kterou se vztahují mezinárodní sankce, nebo plnění jim z pojistných smluv, nebo

g) jakékoli činnosti, která by podporovala anebo by mohla podporovat činnost uvedenou v písmenech a) až f).

V praxi jsou banky vybaveny v bankovním systému již zpravidla automatizovaným online monitoringem na kontrolu sankcionovaných osob a subjektů spuštěním automatických kontrol na blacklisty. Systém tak prověří současně více atributů (FAÚ, 2020):

- sankční blacklisty (evropský – EEAS, americký SDN, český a případně interní, pokud banka takový má),
- rizikové země,
- status PEP,
- předmět činnosti a jeho AML rizika.

6 SUBJEKTY, PREVENCE A KONTROLA LEGALIZACE

V poslední kapitole diplomové práce jsou charakterizovány jednotlivé instituce činné v systému opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti v České republice, jejich základní úkoly a cíle, dále ukazuje možnosti prevence v této oblasti a na závěr se zabývá mechanismy kontroly v oblasti praní špinavých peněz v kontextu hodnocení České republiky Výborem Moneyval.

6.1 Instituce činné v boji proti legalizaci

Praní špinavých peněz je celosvětově závažná problematika a předpokládá úzkou spolupráci subjektů činných v boji proti legalizaci na národní i mezinárodní úrovni. Úkolem institucí činných v boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti je efektivně a co nejdříve identifikovat nelegální praktiky, podvody, zneužití a další nelegální operace bank či klientů a zároveň si mezi sebou předávat podstatné informace o těchto činnostech.

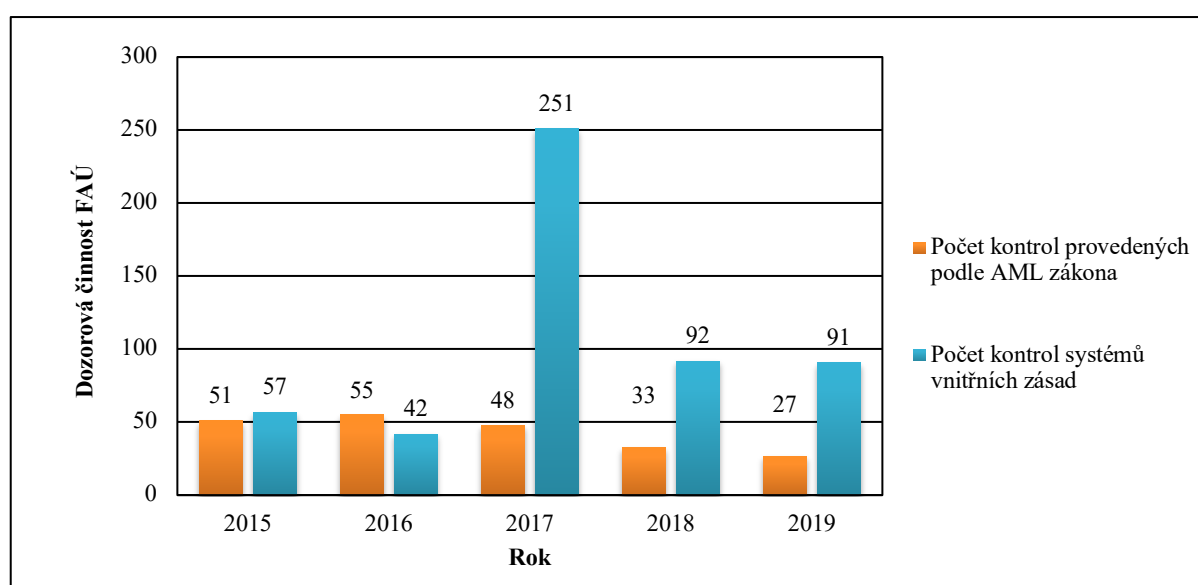
V AML systému v rámci bank České republiky má nejvýznamnější postavení FAÚ a dále regulátor Česká národní banka. Dalšími subjekty jsou pak především povinné osoby, tedy hlavní oznamovatelé podezřelých obchodů, finanční úřady, Policie ČR, dále subjekty systému celní správy, Česká obchodní inspekce aj.

Hlavní doménou FAÚ je boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu a oblast vnitrostátní koordinace provádění mezinárodních sankcí. Součástí této agendy je také analytická a kontrolní činnost, správa mezinárodní agendy včetně mezinárodních sankcí, spolupráce s mezinárodním Finančním akčním výborem FATF pro boj proti praní špinavých peněz, evropským orgánem Europol v rámci protikorupčního programu FAÚ a prevence a organizované trestné činnosti. Primárním úkolem FAÚ je šetření podezřelých obchodů. Kromě toho zajišťuje správu zajištěného majetku a kontroluje dodržování závazných mezinárodních sankcí. K postupu pro jejich uplatňování vydává metodické pokyny.

Česká národní banka zajišťuje kontrolu plnění povinností stanovené zákonem č. 253/2008 Sb., AML vyhláškou a ostatních právních předpisů u povinných osob, vůči nimž vykonává dohled. Cílem je zabránit zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu a k vytváření podmínek pro odhalování takového jednání (ČNB, 2021).

Předmětem kontrol ČNB v bankách v oblasti AML/CTF jsou nastavené procesy v oblasti AML/CFT a následně je posuzována rovněž jejich kvalita a dostatečnost, soulad s legislativními normami a účinnost vnitřních kontrolních mechanismů (ČNB, 2021). ČNB proto při hodnocení jednotlivých kontrolních zjištění rozlišuje, zda se jedná o porušení systémová nebo individuální, a z tohoto pohledu hodnotí jejich dopad do oblasti kvality řízení rizik kontrolované osoby.

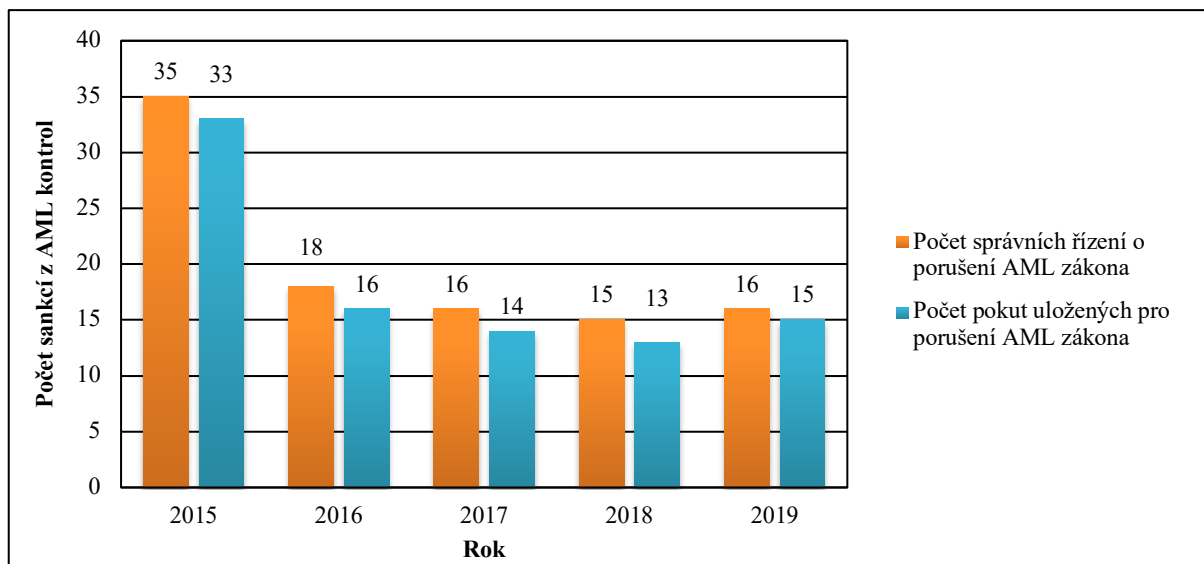
Provádění kontrol na místě se v rámci jednotlivých sektorů řídí principem proporcionality při zachování jednotného dohledového přístupu ke všem institucím s obdobným rozsahem a složitostí činnosti.

Obrázek 6: Dozorová činnosti FAÚ za období 2015-2019

Zdroj: vlastní zpracování dle podkladů PČR, výročních zpráv FAÚ za období 2015-2019 a zprávy Moneyval

Počet kontrol se ve sledovaném období snižuje, tato skutečnost je ovlivněna faktem, že některé z kontrol u bank se uskutečňují v součinnosti s pracovníky České národní banky a jsou velmi rozsáhlé a časově náročné. Kontrola zahrnuje i prověření vnitřních zásad bank. Významný nárůst kontrol vnitřních předpisů v roce 2017 souvisel s novelou AML zákona, která stanovila povinným osobám povinnost písemně vypracovat hodnocení rizik a zaslat jej regulátorovi.

Obrázek 7: Sankce z AML kontrol za období 2015-2019

Zdroj: vlastní zpracování dle podkladů PČR, výročních zpráv FAÚ za období 2015-2019 a zprávy Moneyval

Nejčastějším přestupkem zjištěným FAÚ při kontrolách bank na místě jsou nedostatky v oblasti identifikace klienta a neprovedení řádné hloubkové kontroly klienta. V případě zjištění nedostatků musí banka sepsat zprávu o nápravných opatřeních a podat ji FAÚ v určené lhůtě. FAÚ poté stanoví nápravná opatření.

Podle hodnotícího výboru Moneyval jsou dosud ukládané pokuty v oblasti AML/CFT nízké. Určité tresty (např. odebrání souhlasu vedoucí osobě) nejsou ukládány a ani žádné pokuty či tresty nebyly uloženy fyzické osobě. V roce 2016 byla odebrána licence jedné bance, hlavní zjištěné nedostatky byly obezřetnostní povahy (nedostatečné fungování řídicího systému banky).

6.2 Prevence v oblasti boje proti praní špinavých peněz

Předpokladem stanovení adekvátních opatření ke zmírnění rizik z hlediska prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu je především jejich identifikace a následné řízení.

Ze strany bank spočívá prevence v co možná nejlepším „poznání svého klienta“ tak, aby neuzavíraly smlouvy s nedůvěryhodnými osobami a dobře vyhodnocovaly majetkové poměry klientů a působit preventivně na samotné klienty tak, aby například nákupy na internetu prováděly obezřetně, všímaly si předchozích hodnocení prodejtů, možnosti vyzvednout zboží osobně, zboží zakoupit na dobírku atd. Prevence se týká i poučení uživatele internetového

bankovníctví o úskalí pohodlí nákupů z domova a o nekalých praktikách podvodníků, a je potřeba tuto informovanost a varování šířit i prostřednictvím samotných bank a jejich smluvních partnerů.

Dále je bankám doporučeno se stejnou obezřetností vybírat i své zaměstnance, kteří mají pracovat s citlivými údaji. Určitá prevence ve vztahu k zamezení „náboru“ nových bílých koní z řad běžných majitelů účtů může spočívat v poučení klientů bankami, aby neposkytovali své osobní bankovní účty třetím osobám k provádění převodů (s vysvětlením, že v dnešní době lze bankovní účet založit během několika minut, převody lze provádět prostřednictvím internetového bankovníctví a důvod, proč někdo využívá účet třetích osob, může být zejména ten, že jej chtějí zneužít k trestné činnosti). Poučení, že se sami mohou dopouštět trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti (buď z nedbalosti) a hrozí jim kromě trestního postihu i postih v podobě zablokování bankovního účtu, který často potřebují používat i pro běžný platební styk v rámci svého osobního života, eventuálně vypovězení smluvního vztahu s bankou a bude jim odepřeno založení účtu u jakéhokoli bankovního ústavu (Mergental, 2014).

V rámci prevence proti praní špinavých peněz je také umět dostatečně profesně ze strany zaměstnanců posoudit rizika vyplývající z právního uspořádání forem společností, zodpovídajícího nastavení limitů pro platební styk, limitů pro jejich obvyklou transakci, nastavit případná omezení hotovostních transakcí, u neziskových a nestátních forem společností provádět kontrolu dotačních titulů z veřejných zdrojů, dodržení účelu jejich použití či apod.

Systémovou součástí praní špinavých peněz je úroveň současné legislativy České republiky v souladu s evropským právem, spolupráce dotčených subjektů v oblasti AMC/CTF na národní i mezinárodní úrovni a vyšší tlak na potlačování korupce na ekonomickém i politickém poli především důsledným vymáháním sankcí. Zde sehrává důležitou roli FAÚ, který zprostředkovává proces sběru informací u povinných osob, sdílí výsledky svých šetření formou pořádání seminářů a konferencí s poznatky z praxe od zainteresovaných subjektů s konkrétními návodnými postupy. Systémovými opatřeními v prevenci a boji proti praní špinavých peněz je i zavedení centrální evidence účtů u ČNB a zřízení informačního registru pro zjišťování skutečného vlastníka.

Hlavním státním orgánem, který zastřešuje systém AML/CFT prevence v České republice, je FAÚ. V rámci prevence praní špinavých peněz zprostředkovává proces výměny názorů, sdílení informací napříč formou pořádání seminářů a konferencí s poznatky z praxe od zainteresovaných subjektů a zveřejňuje konkrétní návodné postupy proti praní špinavých peněz. Ve spolupráci s dohledovou a kontrolní činností ČNB, Policií, celními úřady a daňovým správcem pak tvoří základní pilíř pro stanovení preventivních opatření systému proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v bankovním systému ČR (FAÚ, 2020).

6.3 Kontrolní mechanismy v oblasti praní špinavých peněz

Bankovní systém v ČR je z hlediska praní špinavých peněz dobře legislativně podpořen, a také z hlediska následných kontrolních procesů ze strany regulátora České národní banky i ze strany FAÚ v rámci dohledů na místě u povinných osob splňuje požadavky nejen vnitrostátního práva, ale také legislativní požadavky v rámci EU. Podle Zprávy o prvním kole procesu národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu z roku 2016 úvěrové instituce působící v ČR vykazují velmi dobré povědomí o AML/CFT prevenci - v této souvislosti mají obvykle dobře zvládnuté řízení rizik v identifikaci, hodnocení a přijímání opatření k jejich zmírnění, vše v rámci rizikově orientovaného přístupu - vyšší rizikovitost produktů nebo klientů je vyrovnávána přísnější kontrolou (častější její frekvence a vyšší hloubka). Většina bank má v rámci kontrolního a řídicího systému zavedeny dostatečné mechanismy pro interní AML postupy v rámci controllingu, compliance, interního auditu a řídicího a kontrolního systému. Většina bank, se kterými proběhlo setkání na místě, využívá k analýze rizik a odhalování indikátorů ML/FT sofistikované softwarové nástroje, které obsahují řadu scénářů. Software umožňuje on-line kontrolu v různých otevřených zdrojích a databázích a zjištění začleňuje do systému řízení rizik (tzn. identifikaci PEP, sankční seznamy atd.).

V roce 2016 vznikla legislativní povinnost vypracovat Zprávu o hodnocení rizik všem povinným osobám. Z výsledků a zjištění těchto hodnocení proběhlo národní hodnocení rizik, podle kterého mají banky dostatečné povědomí o rizicích a povinnostech týkajících se AML/FT. V zásadě všechny povinné osoby prokázaly dobrou znalost požadavků AML/CFT, ale rizikově orientovaný přístup uplatňují většinou jen banky, zprostředkovatelé obchodů s cennými papíry a pojišťovny. Toto povědomí je ale nižší u ostatních finančních institucí. (makléři, nebankovní poskytovatelé platebních služeb, realitní zprostředkovatelé). Banky

podávají valnou většinu hlášení o podezřelých obchodech, celkově se kvalita hlášení i u zbývajících povinných osob zlepšila. Počty OPO podaných určenými nefinančními subjekty a profesemi jsou úměrné jejich omezeným vědomostem o oblasti AML (Moneyval, 2018).

Česká republika je součástí nadnárodního hodnocení rizik v rámci členských států EU. S ohledem na počet nedostatků v oblasti boje proti praní špinavých peněz a proti terorismu podává Česká republika od roku 2018 Moneyvalu (monitorovacímu orgánu Rady Evropy) pravidelné zprávy o svých legislativních, regulačních a institucionálních opatřeních k řešení těchto nedostatků.

Podle Zprávy z pátého kola vzájemného hodnocení Výboru Moneyval z roku 2018 učinila od posledního hodnocení ČR kroky zlepšující její rámec AML/CFT. AML zákon byl novelizován a tato novela vstoupila v účinnost k 1. lednu 2017. Novelizovaná ustanovení mj. vyžadují, aby úřady provedly národní hodnocení rizik s cílem identifikovat rizika ML/FT a rovněž přijaly opatření zmírňující tato rizika. V souvislosti s financováním terorismu nabyla v únoru 2017 účinnost také novela trestního zákoníku, rovněž byla novelizována ustanovení týkající se trestní odpovědnosti právnických osob.

Aby byla ošetřena rizika, která představují společnosti se složitou obchodní strukturou, byly k 1. lednu 2018 zřízeny evidence skutečných majitelů a centrální evidence účtů za účelem zlepšení transparentnosti skutečných majitelů a k poskytnutí rychlejšího přístupu k údajům z bankovních účtů. České orgány dosáhly značné úrovně účinnosti v oblasti mezinárodní spolupráce, a to jak v oblasti konfiskace výnosů a nástrojů trestné činnosti, tak v oblasti vyšetřování a stíhání financování terorismu. Soukromý sektor (účastníci kapitálového trhu, směnárníci, realitní makléři) do určité míry přispěl k identifikaci klíčových rizik (využívání falešného podnikání, obchod s nemovitostmi). FAÚ poskytl těmto povinným osobám specifické verze národního hodnocení rizik pro jednotlivé sektory a připravil obecnou strukturu pro hodnocení rizik, kterou má soukromý sektor používat při vlastním vyhodnocení rizik. Tím byl naplněn požadavek Moneyvalu zlepšit porozumění rizikům u určitých subjektů ze soukromého sektoru a těsněji je zapojit do cílené analýzy specifických sektorových rizik.

Požadavek novelizovat AML zákon a zavést povinnost provádět zesílenou v případě vyššího rizika přezkoumat podmínky zjednodušené kontroly, tak aby odpovídala výsledkům národního hodnocení rizik a hodnocení rizik provedenému jednotlivými povinnými osobami,

je zakotven v novele AML Vyhlášky 67/2018, která je nyní v připomínkovém mezirezortním řízení. Zároveň s účinností od 1. 1. 2021 významným způsobem do procesů provádění opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu zasáhla novela zákona 253/2008 Sb. Východiskem novelizace je transpozice směrnice EP a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (V. AML směrnice).

V srpnu 2020 konstatuje monitorovací orgán Rady Evropy Moneyval (Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu), že se České republice podařilo dosáhnout určitého zlepšení opatření v oblasti boje s praním peněz a financováním terorismu. Zároveň dodává, že je třeba dosáhnout jejich dalšího zkvalitnění. Opatření se zlepšila, ale dostatečná nejsou.

Výbor poukazuje na zlepšení mechanismů ve třech klíčových oblastech (Moneyval, 2020; Coe.int, 2020):

- zlepšení mechanismů pro národní spolupráci a koordinaci boje s praním špinavých peněz a financováním terorismu,
- posílení odvetných opatření proti rizikovým zemím,
- odstranění regulačních nedostatků v bankovních vztazích, které zajistí větší transparentnost mezibankovních transakcí.

Uvádí také, že ČR dosáhla určitého pokroku v zavádění nových mezinárodních požadavků na virtuální aktiva (např. měny Bitcoin, Ethereum) a jejich poskytovatele.

Zároveň však konstatuje, že Česká republika nevyvinula dostatečné úsilí ke zvýšení ratingu ve dvou sférách, v oblasti finančních postihů souvisejících s terorismem a ve sféře mechanismů pro sledování přeshraničního pohybu hotovosti.

Kladně jsou Moneyvalem hodnoceny legislativní reformy a zvýšené úsilí při vyšetřování praní špinavých peněz, české orgány činné v trestním řízení se doporučuje iniciativně využívat více příležitostí k vyšetřování. Zpráva upozorňuje na to, že k praní špinavých peněz v České republice dochází převážně v důsledku daňové kriminality, korupce a podvodů, a to mimo jiné internetových a dotačních. Naopak pravděpodobnost výskytu financování terorismu v ČR nadále zůstává nízká. Banky působící v ČR jsou podle zprávy patřičně

obeznamené s riziky spojenými s praním špinavých peněz a financováním terorismu. V dalších finančních institucích je však povědomí o těchto rizicích nižší.

Výbor konstatuje, že české úřady provedly transparentní a realistickou analýzu rizik, kterým země v souvislosti s praním špinavých peněz a financováním terorismu čelí. Dodává však, že některé aspekty, například využívání fiktivních podnikatelských aktivit či rizika spojená s organizovaným zločinem, vyžadují další rozbor. Naopak Moneyval chválí české úřady za spolupráci se zahraničními kolegy. *„České úřady jsou aktivní v souvislosti se zahraničními žádostmi, včetně těch, které se týkají zabavování a zmrazování majetku. Zpětná vazba získaná od jiných jurisdikcí byla převážně příznivá z hlediska vzájemné právní pomoci,“* píše výbor (ČTK, 2019).

Česká republika podle Výboru zcela splňuje 5 ze 40 doporučení Finanční akční skupiny pro boj proti praní špinavých peněz (FATF), které představují mezinárodní standard AML/CFT. Menší nedostatky má u 24 doporučení a u zbylých jedenácti pak větší (Coe.int, 2020; Moneyval, 2020).

Na základě zjištění Moneyvalu bude Česká republika i nadále informovat o svých pokrocích při zkvalitnění opatření AML/CFT pro boj s praním špinavých peněz a financováním terorismu.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo charakterizovat základní postupy a činnosti banky za účelem vytvoření podmínek pro odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

K dosažení stanoveného cíle, tedy naplněním dílčích cílů v rámci jednotlivých kapitol, se úvodní část práce zabývala nejdříve teoretickým popisem základních pojmů. Následně se zaměřila na identifikaci a kontrolu klienta a postupy, které banky uplatňují při těchto činnostech. Tuto problematiku řešila druhá kapitola, která pojednávala o způsobu provádění identifikace klienta, podrobněji specifikovala, které identifikační údaje a na základě jakých dokladů je banky u svých klientů zjišťují. Dále tato kapitola charakterizovala základní postupy bank v oblasti kontroly klienta včetně mechanismů zesílené kontroly.

Podkladem pro zpracování třetí a čtvrté kapitoly byly získané poznatky z předchozích dvou kapitol, dále byly zpracovány poznatky získané z požadavků legislativy a jejich uplatnění v bankovní praxi.

Třetí kapitola byla věnovaná stanovení rizikového profilu klienta a souvisejícímu hodnocení rizik. Na základě teoretických poznatků byly vytvořeny tři modelové příklady rizikového profilu klienta (nerizikového, rizikového a nepřijatelného klienta), a to podle jednotlivých znaků rizikovosti. Faktory rizika jsou zapsány v rizikovém profilu klienta, který byl vypracován podle základních požadavků na rizikový profil klienta uváděných jak v AML zákoně, tak i v AML vyhlášce a metodických pokynech FAÚ. Výstupem tohoto rizikového profilu je pak závěr, zda je klient pro banku nerizikový, rizikový či zda je nepřijatelný.

Dále byly uvedeny praktické příklady návodných znaků podezřelosti v systému hodnocení rizik, které mohou být podnětem ke hlášení podezřelého obchodu. Výsledkem tohoto vyhodnocení jsou příklady k posouzení rizikových vah klienta a produktu.

S obsahem třetí kapitoly úzce souvisí problematika řešená v kapitole čtvrté, a to monitoring klienta, věnovaný pravidlům frekvence monitoringu klienta a následným postupům podle zjištěných výsledků z monitorování klienta včetně pravidel pro detekci podezřelého obchodu. V této kapitole byl popsán princip transakčního monitoringu na účtech klientů prováděný bankami ve stanovených frekvencích.

Čtvrtou kapitolu pak uzavřela statistická data z podkladů zaslaných Policií ČR a Výročních zpráv FAÚ za období 2015-2019 o vývoji počtu nahlášených podezřelých obchodů. Statistická data potvrzují vzrůstající trend podaných hlášení o podezřelém obchodu za roky 2018 a 2019 oproti předcházejícímu období. Převážná část těchto nahlášených podezřelých obchodů je hlášena prostřednictvím bankovního sektoru. Hlášení nebankovních institucí není objemem natolik významné.

Problematiku mezinárodních sankcí řešila kapitola pátá. Banky uplatňují opatření a postupy, která jim umožní zjistit sankční opatření a oznámit tuto skutečnost FAÚ jak při provádění identifikace, tak průběžně po celou dobu trvání obchodního vztahu. V této kapitole byly uvedeny zavedené postupy bank k předcházení praní špinavých peněz v oblasti mezinárodních sankcí, a to především prováděním kontroly na sankční seznamy, seznamy rizikových teritorií, registr skutečných majitelů či zavedení interních blacklistů podle specifických potřeb jednotlivých bank (např. rizikové obory činností či negativní informace o klientovi).

Závěrečná šestá kapitola uzavírá problematiku praní špinavých peněz v kontextu postavení a úloh subjektů činných v systému opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a uvádí možnosti preventivních opatření a kontrolních mechanismů v oblasti praní špinavých peněz se zahrnutím nejnovějších poznatků a doporučení zjištění Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu (Moneyvalu) pro Českou republiku v roce 2020.

Z provedené analýzy poslední kapitoly vyplývá významný nárůst kontrol v roce 2017 (251 kontrol), a to z důvodu zavedení povinnosti vypracování zprávy o hodnocení rizik v rámci prvního kola Národního hodnocení rizik. Přitom v minulých letech byl průměrný počet vykonaných kontrol FAÚ cca 50. Z důvodu zvýšení povědomí bank o legislativní platformě oblasti AML je také od roku 2016 patrný klesající trend počtu správních řízení a počtu pokut pro porušení AML zákona.

Metody praní peněz se neustále vyvíjejí. Aféry korupce a různé typy podvodů a daňové trestné činnosti se nevyhnuly ani bankám působícím na území České republiky. Nejvýznamnějšími technikami praní přitom jsou opakované převody mezi bankami v ČR a zahraničními, využívání produktů finančního trhu (půjčky, rámcové úvěrové smlouvy, hypotéky, výkup a obchod s pohledávkami, investiční nástroje, cenné papíry) pro účely praní

peněz, zneužití bankovních účtů založených pod falešnou nebo kradenou identitou, využití fiktivního poradenství nebo jiných služeb nebo zboží k zakrytí původu prostředků, obchod s nemovitostmi nebo virtuálními měnami za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti, hotovostní výběry, zneužití uživatelských kont u sázek a služeb spjatých s virtuálními měnami apod. Je proto třeba, aby banky důsledně uplatňovaly pravidla akceptovatelnosti klienta dle jeho rizikového profilu. V případě akceptace klienta, který je zahraniční právnickou osobou, by měly banky trvat na prokázání vazby na Českou republiku a zjištění důvodu vedení účtu právě v ČR.

Stejně informace včetně zaměření na obchodní aktivity v souvislosti s rizikovými destinacemi je třeba zjišťovat v rámci vstupní kontroly klienta i u českých právnických osob se zahraničními statutáry. V případě, že transakce na účtu klienta vykazují tranzitní charakter, je nezbytná jeho průběžná kontrola, dále obstarat doklady týkající se transakcí, a to i za případného využití zákonného institutu neuskutečnění obchodu. V případě jakýchkoli přetrvávajících pochybností o původu prostředků a účelu transakcí je pochopitelně nezbytné podat oznámení podezřelého obchodu a případně zvážit ukončení obchodního vztahu s takto rizikovým klientem. Bankovní instituce jsou tak velmi důležitým prvkem v procesu praní špinavých peněz. Na druhou stranu je nezbytný důsledný a přísný správně právní postih povinných osob, které umožní legalizovat výnosy z trestné činnosti, protože jistě není na místě a obvyklé, aby právě jedno z největších rizik v oblasti praní špinavých peněz dopadalo na adresu povinných osob. Tento požadavek pochopitelně klade vysoké nároky na aktivitu a kondici příslušných správních orgánů, zejména FAÚ a ČNB a jejich kontrolní činnost.

Nedílnou součástí analytické činnosti FAÚ a ČNB je také operativní mezinárodní spolupráce. Díky legislativnímu tlaku v rámci Evropské unie a mezinárodním uskupením dochází k výraznému zvyšování efektivity mezinárodní spolupráce, a to především co se týká kvality a rozsahu sdílených informací a rychlosti informační výměny. Důkazem toho je i kladné hodnocení ze strany výboru Rady Evropy Monevval v rámci spolupráce FAÚ se zahraničím.

POUŽITÁ LITERATURA

Břešťan, Robert, 2020. Pozor na podporu a financování terorismu, varuje vláda české neziskové organizace. In: *Hlídací pes* [online]. © 2021 HlídacíPes.org. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/pozor-na-podporu-a-financovani-terorismu-varuje-vlada-ceske-neziskove-organizace/>

Council of Europe, 2020. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Czech Republic. 1st Enhanced Follow-up Report & Technical Compliance Re-Rating. In: *Council of Europe* [online]. Strasbourg: COE, © Council of Europe 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/moneyval-2020-8-sr-5th-round-fur-cz/1680a01d69>

Česká národní banka, 2020. Konzultační materiál k novele AML vyhlášky před meziresortním připomínkovým řízením. In: *Česká národní banka* [online]. Praha: ČNB, © ČNB 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/legislativa/.galleries/konzultacni_materialy_a_navrh/verejna_konzultace_k_navru_novely_vyhlasky_AMLV.pdf

Česká národní banka, 2015. Výroční zpráva České národní banky za rok 2015. In: *Česká národní banka* [online]. Praha: ČNB, © ČNB 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/.galleries/hospodareni/vyrocn_i_zpravy/download/vyrocn_i_zprava_2015.pdf

Česká národní banka, 2016. Výroční zpráva České národní banky za rok 2016. In: *Česká národní banka* [online]. Praha: ČNB, © ČNB 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/.galleries/hospodareni/vyrocn_i_zpravy/download/vyrocn_i_zprava_2016.pdf

Česká národní banka, 2017. Výroční zpráva České národní banky za rok 2017. In: *Česká národní banka* [online]. Praha: ČNB, © ČNB 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/.galleries/hospodareni/vyrocn_i_zpravy/download/vyrocn_i_zprava_2017.pdf

Česká národní banka, 2018. Výroční zpráva České národní banky za rok 2018. In: *Česká národní banka* [online]. Praha: ČNB, © ČNB 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/.galleries/hospodareni/vyrocn_i_zpravy/download/vyrocn_i_zprava_2018.pdf

Česká národní banka, 2019. Výroční zpráva České národní banky za rok 2019. In: *Česká národní banka* [online]. Praha: ČNB, © ČNB 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/.galleries/hospodareni/vyrocní_zpravy/download/vyrocní_zprava_2019.pdf

Česká národní banka, 2020. Výroční zpráva České národní banky za rok 2020. In: *Česká národní banka* [online]. Praha: ČNB, © ČNB 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/.galleries/hospodareni/vyrocní_zpravy/download/vyrocní_zprava_2020.pdf

European External Action Service, 2021. Consolidated list of sanctions. *Consolidated list of persons, groups and entities subject to EU financial sanctions*. In: *Europa* [online]. Brussels: EEAS, © European External Action Service 2011-2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8442/consolidated-list-of-sanctions>

EU Sanctions Map [online], 2021. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.sanctionsmap.eu>

Europa, 2019. Commission staff working document accompanying the document report from the commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities. In: *Europa* [online]. Brussels: EUR-lex [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1570190003049&uri=CELEX:52019SC0650>

Europa, 2019. Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities. In: *Europa* [online]. Brussels: EUR-lex [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1575027562761&uri=CELEX:52019DC0370>

Evidence skutečných majitelů [online], 2021. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://esm.justice.cz/ias/issm/rejstrik>

Financial Action Task Force, 2019. In: *Fatf-gafi* [online]. © fatf-gafi 2020 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://www.fatf-gafi.org/>

Financial Action Task Force, 2019. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. In: *Fatf-gafi* [online]. France: FATF, © fatf-gafi 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/fatf%20recommendations%202012.pdf>

Financial Crimes Enforcement Network, 2021. 311 Special Measures. *Special Measures for Jurisdictions, Financial Institutions, or International Transactions of Primary Money Laundering Concern*. In: *Fincen* [online]. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.fincen.gov/resources/statutes-and-regulations/311-special-measures>

Finanční analytický úřad, 2015. Zpráva o činnosti finančního analytického útvaru za rok 2015. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-2036535061/1481639919_cs_zprava_2015_vyrocnizprava-financniho-analytickeho-utvaru-za-rok-2015_verze-2.pdf

Finanční analytický úřad, 2016. Zpráva o činnosti finančního analytického útvaru za rok 2016. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1544483332/1493023750_cs_vyrocnizprava_fau_2016.pdf

Finanční analytický úřad, 2016. Zpráva o prvním kole procesu národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.financnianalytickyurad.cz/narodni-hodnoceni-rizik.html>

Finanční analytický úřad, 2017. Zpráva o činnosti finančního analytického útvaru za rok 2017. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1519645003/1523605640_cs_vyrocnizprava_fau_2017.pdf

Finanční analytický úřad, 2018. Finanční analytický úřad. Základní požadavky na obsah hodnocení rizik u povinných osob. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ,

© 2017 Finanční analytický úřad. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z:
https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-108238699/1491463765_cs_zakladni-pozadavky-na-obsah-hodnoceni-rizik-u-povinnych-osob.pdf

Finanční analytický úřad, 2018. Výbor expertů hodnotících opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu (Moneyval). Zpráva z pátého kola vzájemného hodnocení České republiky. Prevence praní a boj proti financování terorismu. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-2010931335/1568713539_cs_hodnotici-zprava-moneyval-cz.pdf

Finanční analytický úřad, 2018. Výroční zpráva finančního analytického útvaru za rok 2018. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-04-21]. Dostupné z:
https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-576511580/1558091740_cs_vyrocní_zprava_fau_2018.pdf

Finanční analytický úřad, 2019. Výroční zpráva finančního analytického útvaru za rok 2019. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-04-21]. Dostupné z:
https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-526990861/1588148007_cs_29042020_vyrocní_zprava_fau_2019.pdf

Finanční analytický úřad, 2020. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-02-12]. Dostupné z:
<https://www.financnianalytickyurad.cz/>

Hladká, Michaela, 2019. PML aneb legalizace výnosů z trestné činnosti v rukou expertů: Profesionální legalizace výnosů z trestné činnosti neboli profesionální praní peněz (professional money laundering, PML) je fenoménem moderní doby, který je spojen s nejzávažnější organizovanou trestnou činností. Jedná se o vyšší vývojové stadium praní špinavých peněz, vyznačující se vysokou nebezpečností, která spočívá zejména v obtížné detekovatelnosti a postizitelnosti. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-02-12]. Dostupné z:
https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-105114954/1592488324_cs_27_29.pdf

Hladká, Michaela, Hylmar, Jiří, 2018. Identifikace klienta podle zákona proti praní špinavých peněz – výhled do budoucna. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-105114954/1536059563_cs_8_2018_20_21.pdf

Hrubý, Filip. Online platby a transakce klientů Spořitelny chrání unikátní behaviorální systém. In: *Česká spořitelna* [online]. © 2021 Česká spořitelna, a. s. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/o-nas/pro-media/tiskove-zpravy/2020/11/12/online-platby-a-transakce-klientu-sporitelny-chrani-unikatni-behavioralni-system>

Hurychová, Klára, Sýkora, Michal, 2018. *Compliance programy (nejen) v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-667-0.

Kalabis, Zbyněk, 2009. *Boj bank proti praní špinavých peněz*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2009. ISBN 978-80-7265-147-4.

King, Colin, Walker, Clive, Gurulé, Jimmy, 2018. *The Palgrave Handbook of Criminal and Terrorism Financing Law*. 1. Palgrave Macmillan. ISBN 978-3-319-64497-4.

KYC-Chain [online]. © 2020 KYC-Chain [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://kyc-chain.com>

Metodický pokyn č. 7 Finančního analytického úřadu ze dne 9. října 2020 určený povinným osobám podle § 2 zákona č. 253/2008 Sb., opatření vůči politicky exponovaným osobám. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad Dostupné také z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1750233108/1602246025_cs_metodicky-pokyn-c-7-opatreni-vuci-pep-vnitrostatni-seznam-funkci-pep.pdf

Metodický pokyn č. 8 Finančního analytického úřadu ze dne 9. října 2020 určený povinným osobám podle § 2 zákona č. 253/2008 Sb.1 Kopírování průkazů totožnosti pro účely aml zákona. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad. Dostupné také z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1750233108/1602247205_cs_metodicky-pokyn-c-8-kopirovani-prukazu-totoznosti_final.pdf

Metodický pokyn č. 9 Finančního analytického úřadu ze dne 26. února 2021 určený úvěrovým a finančním institucím. In: *Finanční analytický úřad* [online]. Praha: FAÚ, © 2017 Finanční analytický úřad. Dostupné také z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1750233108/1614697936_cs_mp-c-9-final-v2.pdf

Mergental, Aleš, 2014. „Budeš jen vybírat a posílat peníze“. In: *Policie České republiky* [online]. [cit. 2021-04-20]. Praha: Policie ČR, © 2021. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/budes-jen-vybirat-a-posilat-penize.aspx>

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2021. Restriktivní opatření In: *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/restriktivni_opatreni/index.html

Nařízení vlády č. 210/2008 Sb. k provedení zvláštních opatření k boji proti terorismu ve znění 1. 4. 2009. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-210>

Plíšek, Libor, 2014. Policie ČR. Problematika bílých koní. In: *Policie ČR* [online]. © 2020 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/problematika-bilych-koni.aspx>

Policie České republiky. In: *Policie ČR* [online]. [cit. 2021-04-21]. Praha: Policie ČR, © 2021. Dostupné z: <https://www.policie.cz/policie-cr.aspx>

Pscherová, Kateřina, 2020. Identifikace a kontrola klientů finančních institucí jako nástroj v boji proti praní špinavých peněz. In: *Česká národní banka* [online]. © ČNB 2021 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Identifikace-a-kontrola-klientu-financnich-instituci-jako-nastroj-v-boji-proti-prani-spinavych-penez/

Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU. In: *Úřední věstník*. L 156/43, 2018, s. 43-74. [online]. [cit. 2021-04-21]. Dostupný také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32018L0843>

Specially Designated Nationals and Blocked Persons List (SDN) Human Readable Lists. In: *United States Department of the Treasury* [online]. United States of America: U.S.

Department of the Treasury, © 2021.[cit. 2021-04-21]. Dostupné z:
<https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/specially-designated-nationals-and-blocked-persons-list-sdn-human-readable-lists>

Stieranka, Jozef, Marko, Michal, Backa, Stanislav, 2018. *Legalizácia príjmov z trestnej činnosti a financovanie terorizmu*. 1. Bratislava: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-8168-912-3.

Škrdlík, Josef, 2018. Využívání daňových podvodů k financování terorismu: Teroristické skupiny jsou částečně financovány z podvodů na DPH. K zastavení těchto zdrojů je nutný společný postup členských zemí a oprava stávající daňové legislativy. In: *Daňové reformy* [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.danovereformy.eu/danove-kauzy/articles/vyuzivani-danovych-podvodu-k-financovani-terorismu>

Tvrdý, Jiří, Vavrušková, Adriana, 2018. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: komentář*. 2. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-688-3.

Vondráčková, Aneta, 2016. *Boj proti praní peněz v EU*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta: Eva Rozkotová. ISBN 978-80-87975-49-7.

Vyhláška č. 67/2018 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2018-67>

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, In: *Zákony pro lidi*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-21>

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-253>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, In: *Zákony pro lidi*. Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20100101#p420_p420-26

Zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, In: *Zákony pro lidi*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-69>

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, In: *Zákony pro lidi*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Vnitrostátní seznam funkcí politicky exponovaných osob

Příloha B: Faktory možného zvýšeného rizika

Příloha C: Seznam rizikových předmětů činností, se kterými je spojeno zvýšené riziko legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu

Příloha D: Seznam rizikových teritorií z hlediska nebezpečí legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a tzv. “daňových rájů“

Příloha A: Vnitrostátní seznam funkcí politicky exponovaných osob

Vnitrostátní seznam funkcí politicky exponovaných osob	
Prezident republiky + vedoucí Kanceláře prezidenta republiky	
Předseda vlády	
Vedoucí ústředního orgánu státní správy a jeho zástupce (náměstek, státní tajemník)	<ul style="list-style-type: none"> • ministerstvo - ministr, náměstek ministra, náměstek pro řízení sekce, státní tajemník, • Český statistický úřad - předseda, místopředsedové, • Český úřad zeměměřický a katastrální - předseda, místopředseda, • Český báňský úřad - předseda, zástupce předsedy – ředitel sekce báňské správy, • Úřad průmyslového vlastnictví - předseda, zástupce, • Úřad pro ochranu hospodářské soutěže - předseda, místopředsedové, • Správa státních hmotných rezerv - předseda, zástupce, • Státní úřad pro jadernou bezpečnost - předsedkyně, ředitelé sekcí, • Národní bezpečnostní úřad - ředitel, náměstci ředitele, • Energetický regulační úřad - předseda Rady ERÚ, členové Rady ERÚ, • Úřad vlády České republiky - vedoucí Úřadu vlády, náměstek pro řízení sekce, • státní tajemník, • Český telekomunikační úřad - předsedkyně Rady ČTÚ, členové Rady ČTÚ, • Úřad pro ochranu osobních údajů - předsedkyně, místopředseda, • Rada pro rozhlasové a televizní vysílání - předseda, místopředsedové, • Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí - předseda, • členové Úřadu, • Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře - předseda, místopředseda, • Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost - ředitel, náměstci, • Národní sportovní agentura - předseda, místopředsedové
Člen Parlamentu České republiky	<ul style="list-style-type: none"> • poslanec, • senátor, • vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny, • vedoucí Kanceláře Senátu,

<p>Člen řídicího orgánu politické strany a politického hnutí</p>	<ul style="list-style-type: none"> • předseda, místopředsedové,
<p>Vedoucí představitel územní samosprávy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • primátor, • náměstek primátora, • tajemník magistrátu, • ředitel Magistrátu hlavního města Prahy, • hejtman, • náměstek hejtmana, • ředitel krajského úřadu, • starosta obce s rozšířenou působností,
<p>Soudce nejvyššího soudu, ústavního soudu nebo jiného nejvyššího justičního orgánu, proti jehož rozhodnutí obecně až na výjimky nelze použít opravné prostředky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • soudce Ústavního soudu, • soudce Nejvyššího správního soudu, • soudce Nejvyššího soudu, • nejvyšší státní zástupce,
<p>Člen bankovní rady centrální banky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • guvernér, • viceguvernér, • člen bankovní rady České národní banky,
<p>Vysoký důstojník ozbrojených sil nebo sboru</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Policie České republiky - policejní prezident, ředitelé krajských ředitelství Policie České republiky, • Generální inspekce bezpečnostních sborů - ředitel, • Bezpečnostní informační služba - ředitel, • Vojenské zpravodajství - ředitel, • Úřad pro zahraniční styky a informace - ředitel, • Armáda České republiky - náčelník Generálního štábu Armády České republiky, • ředitelé krajských vojenských velitelství, • Hradní stráž - velitel, • Vojenská kancelář prezidenta republiky - náčelník,
<p>Člen nebo zástupce člena, je-li jím právnická osoba, statutárního orgánu obchodní korporace ovládané státem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • člen představenstva, stejně jako každý další člen správního, řídicího nebo kontrolního orgánu obchodní korporace ve vlastnictví státu (obchodní korporace, v níž Česká republika přímo nebo nepřímo vlastní více jak 50% podíl),

<p>Velvyslanec nebo vedoucí diplomatické mise, anebo fyzická osoba, která obdobnou funkci vykonává nebo vykonávala v jiném státě, v orgánu Evropské unie anebo v mezinárodní organizaci</p>	<ul style="list-style-type: none"> • velvyslanci, • generální konzulové, • chargé d'affaires, • poslanec Evropského parlamentu, • člen Evropské komise, • soudce Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva, Mezinárodního soudního dvora, Mezinárodního trestního soudu nebo jiného mezinárodního soudu, • zástupce České republiky v Evropské centrální bance, Evropském účetním dvoru, Radě Evropy, NATO, OSN (včetně jejích fondů, programů, přidružených organizací • a specializovaných agentur, např. IMF, UNESCO, WTO apod.), OECD, WTO, EUROPOL, MOV, OBSE apod.
--	---

Zdroj: vlastní zpracování dle FAÚ (2020)

Příloha B: Faktory možného zvýšeného rizika

Rizikové faktory klienta	<ul style="list-style-type: none"> • obchodní vztah je realizován za neobvyklých okolností,
	<ul style="list-style-type: none"> • klient je usazen v zeměpisné oblasti se zvýšeným rizikem,
	<ul style="list-style-type: none"> • právnická osoba nebo svěrenský fond jsou osobním nástrojem držby aktiv,
	<ul style="list-style-type: none"> • klient je obchodní korporací, v níž mohou působit pověření akcionáři nebo společníci nebo která vydává akcie ve formě na doručitele,
	<ul style="list-style-type: none"> • klient při své podnikatelské činnosti ve velké míře využívá hotovost,
	<ul style="list-style-type: none"> • vlastnická struktura klienta se zdá neobvyklá nebo příliš složitá vzhledem k povaze jeho obchodní činnosti,
	<ul style="list-style-type: none"> • klient je osobou oprávněnou ze životního pojištění,
	<ul style="list-style-type: none"> • předmět činnosti klienta je spojen se zvýšeným rizikem.
Faktory týkající se produktů, služeb, transakcí, distribučních kanálů	<ul style="list-style-type: none"> • využívání služeb privátního bankovníctví,
	<ul style="list-style-type: none"> • využívání produktů nebo transakcí, které by mohly napomáhat anonymitě,
	<ul style="list-style-type: none"> • obchodní vztahy nebo transakce bez osobní přítomnosti klienta nebo za něj jednající fyzické osoby a bez určitých bezpečnostních opatření, jako jsou například elektronické podpisy,
	<ul style="list-style-type: none"> • příchozí platby od neznámých nebo nespřízněných třetích osob, nebo
<ul style="list-style-type: none"> • nové produkty a nové obchodní postupy, včetně nových distribučních systémů, a použití nových nebo rozvíjejících se technologií pro nové nebo již existující produkty.	
Faktory zeměpisného rizika	<ul style="list-style-type: none"> • země, které byly orgány Evropské unie nebo mezinárodními institucemi, zabývajících se opatřeními proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, financování terorismu nebo šíření zbraní hromadného ničení označeny jako země, které nemají účinné systémy pro boj proti praní peněz a financování terorismu, nebo se podílí na nelegálním šíření zbraní hromadného ničení,

	<ul style="list-style-type: none"> země, které byly ve věrohodných zdrojích označeny jako země s významnou úrovní korupce nebo jiné trestné činnosti,
	<ul style="list-style-type: none"> země, na něž byly uvaleny sankce, embarga nebo podobná omezující opatření uložená například Evropskou unií nebo Organizací spojených národů,
	<ul style="list-style-type: none"> nebo země, které poskytují finanční prostředky nebo podporu pro teroristickou činnost nebo ve kterých působí identifikované teroristické organizace.

Zdroj: vlastní zpracování dle (Zákon č. 253/2008)

Příloha C: Seznam rizikových předmětů činností, se kterými je spojeno zvýšené riziko legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu

1	Erotické služby
2	Produkty odvětví hazardních her - kasína, herní automaty, poker, online hazardní hry
3	Provozování nočních podniků a diskoték
4	Charitativní a neziskové organizace především mimo EU
5	Loterijní průmysl, sázkové kanceláře
6	Obchod s rizikovým zbožím – střelivo, výbušniny, toxické látky, ropa, zemní plyn, drahé kovy, zlato, diamanty, drahé kameny, starožitnosti, klenoty
7	Obchod se zbraněmi a vojenským materiálem
8	Provozování skládek
9	Provozování čerpacích stanic
10	Realitní a dražební činnost, aukční síně
11	Směnárenská činnost
12	Úschova advokáta
13	Zastavárenská činnost
14	Profesionální fotbal
15	Svobodné přístavy
16	Režimy občanství a pobytu pro investory („zlatá víza“ a „zlaté pasy“)

Zdroj: vlastní zpracování dle Europa (2019)

Příloha D: Seznam rizikových teritorií z hlediska nebezpečí legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a tzv. “daňových rájů“

Afganistán	Guyana	Nevis
Albánie	Hong Kong	Nigerijská federativní republika
Alžír	Irák	Nikaragua
Americká Samoa	Irán	Niue
Americké Panenské ostrovy	Island	Nizozemské Antily
Angola	Izrael	Omán
Anguilla	Jamajka	Ostrov Man
Antigua a Barbuda	Jemen	Pákistán
Arménská republika	Jersey	Palau
Argentina	Jižní Súdán	Palestina
Azerbajdžánská republika	Jordánsko	Panamská republika
Bahamské společenství	Indonéská republika	Republika Mauricius
Bahrajnský stát	Kajmanské ostrovy	Ruská federace
Barbados	Kambodža	Samoa
Bangladéš	Katar	Saudská Arábie
Belize	Keňa	Severní Korea
Běloruská republika	Kazachstán	Seychelská republika
Bhutan	KLDR	Singapurská republika
Bolívie	Kosovo	Somálsko
Bosna a Hercegovina	Kostarická republika	Spojené arabské emiráty
Botswana	Kuba	Srbsko
Britské panenské ostrovy	Kuvajt	Srí Lanka

Brunej	Kyperská republika	Středoafriická republika
Burundi	Kyrgyzstán	Súdán
Cookovy ostrovy	Laos	Sv. Tomáš a Príncipe
Čečensko	Lucemburské velkovévodství	Svatý Vincent a Grenadiny
Čína	Libanon	Sýrie
Demokratická republika Kongo	Liberijská republika	Šalamounovy ostrovy
Delaware	Lichtenštejnské knížectví	Švýcarská konfederace
Džibuti	Libye	Tanzánie
Ekvádor	Maledivy	Tádžikistán
Egypt	Mali	Thajsko
Eritrea	Maltská republika	Trinidad a Tobago
Etiopie	Maroko	Tunisko
Federace Svátý Kryštof a Nevis	Marshallovy ostrovy	Turecko
Filipínská republika	Mauretánie	Turkmenistán
Fidži	Mauricius	Uganda
Ghana	Monacké knížectví	Ukrajina
Gibraltar	Mongolsko	Uruguayská východní republika
Grenada	Moldavská republika	Uzbekistán
Guam	Myanmar/Barma	Vanuatská republika
Guatemala	Namíbie	Venezuela
Guinea	Nauruská republika	Vietnam
Guinea-Bissau	Nepál	Zimbabwe

Zdroj: vlastní zpracování dle FAÚ (2019) a EU Sanctions Map (2021)